

*Sunt ani la mijloc
și încă mulți vor trece*

TEODOR ARDELEAN – 60

1951 1966 1970 1976 1977 1979 1981 1985 1988 1990 1992 1996 2001 2006 2008 2011

Volum omagial editat de redacția revistei
„Bibliotheca Septentrionalis”

TEODOR ARDELEAN

Date biografice

- n. **14 iunie 1951**, Moigrad-Porolissum, com. Mirșid, jud. Sălaj (părinții: Teodor și Onița)
- **1958-1966** – Studii gimnaziale: Școala generală din comuna Mirșid, județul Sălaj
- **1972-1974** – Redactor în cadrul Redacției Ziarului „Năzuința” Zalău
- **1974-1977** – Emailator la Întreprinderea de Conducători Electrici Emailați Zalău
- **1976** – licențiat al Facultății de istorie-filosofie, Secția filosofie, din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
- **1977-1979** – Bibliotecar; profesor suplinitor; director educativ la Grupul Școlar al Ministerului Industriei Ușoare Baia Mare
- **1979-1985** – Instructor Club studențesc la Institutul de Învățământ Superior Baia Mare
- **1985-1988** – Instructor cultural la Consiliul Județean al Sindicatelor
- **1988-1990** – Instructor cultural la Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Maramureș
- **1990-1992** – Director la Biblioteca Județeană Maramureș
- **01.06.1992-16.10.1992** – Vicepreședinte al Consiliului Județean Maramureș (PUNR)

**„Sunt ani la mijloc
și încă mulți vor trece”**

TEODOR ARDELEAN - 60

Volum omagial coordonat de
Adrian POP și Angela-Monica JUCAN
Selecția textelor aparținând lui Teodor Ardelean
este realizată de Antoaneta TURDA

Baia Mare, 2011

Descrierea CIP

Teodor Ardelean - 60 : „Sunt ani la mijloc și-ncă mulți vor trece” / volum omagial coordonat de Adrian Pop și Angela-Monica Jucan. – Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2011.

136 p. + 8p. il.

ISBN 978-973-1748-15-3

016:008(498) Ardelean, Teodor

016:027.5(498.41) Ardelean, Teodor

016:929 Ardelean, Teodor

I. Pop, Adrian (coord.) II. Jucan, Angela-Monica (coord.)

Tehnoredactare și coperta: Firuța Șomcutean

Culegere text: Ștefan Adrian Bărbulescu

Tipar CROMATICA PRESS

Baia Mare, str. Lebedei, nr. 25

Punct de lucru: Baia Mare, str. Mihai Eminescu, nr. 34

tel./fax: 0262-216304

Spune-mi ce citești...

Teodor ARDELEAN

E plină lumea de aserțiuni critice. Că se citește prea puțin, că nu se prea citește, că se publică ce nu ar merita publicat și, în consecință, se mai citește și ce nu ar trebui citit... E plină lumea de sociologi care lecturează foarte puțin prin facultățile lor acreditate, prin excepție de la îndoiala metodică de tip cartezian, dar care fac sociologia lecturii și trag concluzii mult mai savante decât ar fi nevoie. Spun asta pentru că la noi, la români, este o zicere veche, poate tot atât de veche precum cărțile, o zicere devenită pentru unii

...și-ncă mulți vor trece

„zicală”, pentru alții „proverb”, oricum, o zicere foarte înțeleaptă: „Spune-mi ce citești, ca să-ți spun cine ești!”. Altfel spus, omul se cunoaște după citit. După cât e de citit, de necitit, de prost citit, de bine citit... Și nu numai. Până și instituțiile se cunosc după „încărcătura” de lectură și calitatea lecturilor indivizilor care prestează în aceste structuri ale societății. Citești o știre într-un ziar, asculți o dezbatere la televiziune și poți realiza ce și câte lecturi stau la baza unei culturi. Sau, poate, unei subculturi, unei stări departe de cultură, pentru că o cultură adevărată nu se poate dobândi precum diplomele prin așa-zisele noastre universități și nici prin acestea. Nu e atât de important ca pensionarii să citească. Ei au făcut-o și la vremea lor activă. E mult mai important ca cei ce reprezintă viitorul acestei nații (elevii, studenții, profesioniștii tineri) să uzeze de acest „pom al cunoașterii”, care este lectura. Să citească, să studieze, să cerceteze, să aprofundeze... Cu convingerea că zicerea cea înțeleaptă reprezintă o bună practică a trecutului nostru cultural. Și cu speranța că această nație va dăinui ca nație. Sau ca popor. Că nu va decădea în a fi doar o populație. Așadar, haideți să reformulăm: „Spune-mi ce citești și eu o să-ți spun cine vei fi!” Adică o să-ți spun viitorul!

(Reproducere din „Gazeta de Maramureș”,
28 februarie 2011)

Dr. Teodor Ardelean - ctitor de instituții culturale românești

*A*nii vieții trec așa cum a rânduit Dumnezeu - Creatorul. Trecerea lor își lasă amprenta în mod hotărâtor asupra omului, ființă rațională, creatoare și cu un destin unic în univers, acela de a deveni creator și ziditor după chipul Celui ce l-a zidit și i-a dat viață.

Omul este chemat să sporească frumusețile creației, prin propria lui contribuție la împodobirea lumii și a universului. Când omul își înțelege menirea, am putea spune că este conștient atât de nimicnicia, cât și de măreția lui. El are puterea să transforme neputința și slăbiciunea în biruință, împlinire și măreție. Când în jurul unui om se naște, crește și rodește investiția Creatorului și talanții rodesc, acesta este în armonie cu Ziditorul său, cu Cel ce l-a adus din neființă la ființă. Chiar și atunci când creștinul a făcut toate cele ce era dator să facă, Iisus Hristos, om adevărat și Dumnezeu adevărat, ne spune „Când veți fi

...și-ncă mulți vor trece

făcut tot ceea ce erați datori să faceți, să vă socotiți slugi netrebnice, căci n-ați făcut decât ceea ce erați datori să faceți..." Aceasta este o abordare smerită a slujirii în viață...

Când vorbim însă de personalități care au depășit granițele duhovnicești ale creștinismului și au interferat cu credințe și culturi diferite fără însă a-și pierde identitatea creștină, putem să afirmăm, fără a greși, că aici Dumnezeu a lucrat puțin mai mult. Pe Saul l-a transformat în Pavel și l-a făcut vas ales și apostol al neamurilor sau al națiunilor. Există deci excepții de la regulă sau rânduială. Dumnezeu a recurs în zorii creștinismului și în istorie la astfel de mutații, făcând din pescari apostoli, din păgâni mucenici și din filosofi mărturisitori.

*„... a adoptat un copil de suflet,
revista „Familia Română”.*

La împlinirea a șase decenii de viață, iubitul nostru frate în Hristos, prieten și ales om de cultură, Dr. Teodor Ardelean, Directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare este un om mai mult decât împlinit, nu zic desăvârșit, pentru că acest lucru se referă la credință, care este un proces în permanentă devenire, chiar și în veșnicie. Spiritual, este ctitor de limbă și cultură românească, unul dintre cei mai importanți și eminenți din nord-vestul României.

Pe lângă numeroasele volume care s-au dospit, s-au copt și au fost oferite hrană spirituală publicului cititor, a adoptat un copil de suflet, revista „Familia Română”.

Sunt ani la mijloc...

A fost prezent nu doar cu cuvântul și cu cuprinderea culturală, ci și cu acțiunea și comuniunea în relațiile cu românii din zonele în care trăiesc, la granițele de nord-vest ale României. Nu cred că a fost moment sau eveniment cultural în Maramureș și în județele învecinate, sau în Transilvania, la care să nu fi fost invitat și să nu fi participat cu o intervenție deloc conjuncturală sau comună.

Românii risipiți în Europa au găsit în directorul Teodor Ardelean un om înțelept și dispus să-și folosească harisma și conștiința națională spre a organiza biblioteci în diferite colțuri ale Europei, unde sunt comunități mari de români. Regret că Parohiile ortodoxe și Eparhiile, care sunt în proces de formare, nu s-au solidarizat cu această acțiune nobilă care asigură cultura, identitatea, limba noastră românească pentru cei aproape 4 milioane de români aflați în afara granițelor României.

De departe cea mai importantă ctitorie a Domnului Teodor Ardelean este actualul Palat al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, care-i datorează în totalitate proiectul, evoluția, bătălia pentru finanțare și realizarea însăși. Este un sanctuar al cărții și culturii, cum, ne place să credem, nu mai există în țară, încă. De altfel, dacă ne gândim la faptul că marele nostru istoric Nicolae Iorga a spus că „scrisul în limba română a început în Maramureș”, era normal ca o catedrală a cărții să se ridice în Maramureș.

Ca slujitor al Bisericii Ortodoxe Române, din care face parte Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, aș dori să îmi exprim grațitudinea pentru faptul că eparhia noastră îl are între cei 30 de membri ai Adunării Eparhiale, slujitor de-

...și-ncă mulți vor trece

votat și fidel al credinței noastre străbune și al tuturor lucrărilor culturale, spirituale și administrative. Vreau să îl asigur de recunoștința mea și a Episcopiei noastre, de faptul că atunci când lucrările la noua catedrală episcopală din Baia Mare au ajuns într-un impas, a răspuns cu solidaritate, cedând o parte semnificativă din banii alocați către firma care a executat lucrările la catedrală.

În finalul acestui cuvânt de suflet, aș dori să-l am pe doctorul în filologie Teodor Ardelean, Directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, aproape sau în apropierea mea, pentru a păstra legătura între cultură și credință, între Catedrala credinței și Catedrala culturii – Biblioteca Județeană.

Îi dorim din tot sufletul ani mulți de împliniri și ne rugăm fierbinte Tatălui, Fiului, Duhului Sfânt și sfântului Teodor, ocrotitorul său spiritual, să-l țină sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul românesc și cultura noastră străbună.

† Iustin HODEA SIGHETEANUL
Arhiereu-Vicar al Maramureșului și Sătmarului

Baia Mare, 25 martie 2011
Sărbătoarea Bunei Vestiri

*A*tunci când cultura își poate face casă într-o localitate, e semn că există mulți iubitori de frumos, oameni dornici să caute, să găsească și să transmită celorlalți mesajul, trăirea și dorința de păstrare a valorilor culturale. În cultură nu se poate minți. În cultură se poate trăi doar frumos, sincer și curat, pentru că este una din puținele dimensiuni în care sufletul caută liniștea și apropierea de ceea ce trebuie să fie artă și valoare.

Una dintre cele mai frumoase și moderne case ale culturii din orașul nostru este Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, al cărui director neostenit, Teodor Ardelean a făcut să fie unul dintre edificiile moderne recunoscute pe plan național și internațional.

Teodor Ardelean a deschis, prin vii înțelesuri, cărări și oglinzi în care ar trebui să ne privim mereu, a zidit pentru noi o moștenire culturală frumoasă, pentru a ne înțelege mai bine pe noi înșine, pentru a ne înțelege mai bine rostul.

Bun psiholog și sociolog, călător cu o mare deschidere spre teritoriile sufletești, spre dreptate și

...și-ncă mulți vor trece

onestitate, cu multă putere de a percepe binele și frumosul, Teodor Ardelean este omul pe care ai vrea să-l ai lângă tine ca bun sfătuitor, ca prieten, ca om de nădejde.

E cel care a reușit să satisfacă gustul unui nou și larg public, valoarea acestei instituții fiind dată și de calitatea omului Teodor Ardelean, care a scos la lumină universul cultural al vieții propriu-zise. Prin multe eforturi, ne-a încredințat-o ca să fim mai aproape de echilibrul nostru interior, mai meditativi și... cu siguranță, mult mai bogați sufletește.

Îi urez La mulți ani domnului Teodor Ardelean, îl felicit pentru tot ce a făcut pentru acest oraș și îl consider ca fiind unul dintre cei care au reușit să ne cucerească și să ne ajute să completăm omenescul din noi.

Cătălin CHERECHEȘ,
Primarul Municipiului Baia Mare

Sanctuar

*V*ă scriu de pe malurile Târnavei Mici și sunt beneficiarul unui curs de formare și perfecționare în domeniul biblioteconomiei, curs la care am participat cu reală plăcere, în urmă cu câțiva ani.

Bucuria și satisfacția mi-au fost procurate și de revelația faptului că în România de astăzi, ca, de altfel, în întreaga lume, în care, copleșiți de mass-media și de informatizare, oamenii au început să uite de parfumul și savoarea, subtile și pline de vrajă ale cărții, mai este posibil să se întemeieze și să fie menținute adevărate sanctuare ale culturii, ale spiritului. Un astfel de monument este și Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare.

Plăcerea sejurului, căci sejur de relaxare spirituală a fost, mai degrabă, întreaga perioadă a cursului, a fost amplificată de prilejul cunoașterii unei personalități fascinante: directorul bibliotecii, domnul profesor Teodor Ardelean.

Rar mi-a fost dat să întâlnesc un om atât de puternic, de stenic, un adevărat ctitor. Sub aparența de forță, de rigoare, de personalitate energetică, se as-

...și-ncă mulți vor trece

*„... căldură, prietenie, umor,
modestie, noblețe și, mai ales, o
generozitate și abnegație nesfârșite.”*

cundeau, de fapt, o serie de trăsături coplesitoare, din registrul celălalt: căldură, prietenie, umor, modestie, noblețe și, mai ales, o generozitate și abnegație nesfârșite.

Nu pot uita prezența aproape permanentă printre noi, „învățăceii”, a domniei sale, în condițiile în care în acest... fagure „zumzăiau”, cu precizie de ceasornic, zeci de „albine” harnice și cuminiți, care, neîndoielnic, îi vor fi revendicat, din când în când, prezența, chiar în condițiile funcționării unui mecanism impecabil pus la punct.

Sau timpul afectat... iluminării noastre întru ale Maramu’-ului, în cadrul unei excursii organizate tocmai pentru a ne putea îmbogăți, ca la... carte, și în teren, savurând frumusețile regiunii și descoperind tezaurul cultural și etnic al acelor plaiuri.

Se pot spune multe, dar știindu-l profund modest, nu mă îndoiesc de faptul că elanul meu encomiastic îl va stingheri și, poate, chiar irita, pe domnul profesor. Îl rog să mă ierte, îl asigur de toată sinceritatea celor declarate și îi urez realizări și împliniri doldora, la moment aniversar!

Prof. Vasile BACIU
Biblioteca Municipală Târnăveni

Sunt ani la mijloc...

*„... netrădat niciodată
de cuvinte...”*

Teodor Ardelean – viață și mit

A scrie despre cineva pe care nu l-ai întâlnit niciodată este, zic eu, un act de curaj.

Însă, am încercat să configurez un portret moral al domnului Teodor Ardelean din căutările curiozității mele și din spusele unora care-l cunosc, pentru că personalitatea Domniei sale îmi arată luptătorul foarte atent la viața unei cetăți, la o istorie ce urmează a fi scrisă.

Pot să spun că l-am văzut, l-am văzut prin ochii unor bibliotecari cu vocație ai instituției pe care o păstorește, Biblioteca „Petre Dulfu”, care au dovedit și susținut, argumentat, că directorul lor este „omul care sfințește locul”.

Teodor Ardelean este un univers bine conturat, iar lumea cărților îi dă, într-o anumită măsură, identitate.

El convinge și îmbogățește sufletul, îi dă căutătorului de carte întoarcerea la acele tărâmurii care pot deschide și redeschide un drum uman.

...și-ncă mulți vor trece

Bun îndrumător de călătorii sufletești, netrădat niciodată de cuvinte, domnul Teodor Ardelean deschide ferestre înspre pacea lumii, uneori revoltat, alteori împăcând contrariile, cu multă inteligență și tact, arătând o altă „cunoaștere” a dimensiunii omenești. Conștiința dânsului este singura instanță care decide promovarea valorii, a verticalității și a dreptei povește.

Încrezător în puterea lui întemeietoare, în valorile ordonate ale lumii, potențează, mereu, noi dimensiuni izvorâte din neliniștea creatoare a lăuntrului său; va pune mereu accentul pe dreptate, adevăr, bună-cuviință, înțelegere și corectitudine, care revelează fundamentele și originile tainice ale ființei sale de bun român și creștin.

Important rămâne faptul că Teodor Ardelean, de la bun început, a fost, este și va rămâne OM, care iese în lume cu sufletul liber și curat, cu ochii deschiși, pentru a putea vedea ideile așa cum le poate percepe mai bine și cărora le-a fost „manager” privilegiat.

Nu vreau să rostesc laude lipsite de nuanțe. Știu doar că prin felul de a fi și de a înțelege sensul lumii, Teodor Ardelean m-a cucerit și m-a convins.

Neostoită să vă fie râvna, domnule Teodor Ardelean, înspre dobândirea dorinței de a ne arăta cum se leagă pământul de cer.

Sper ca timpul să vă răspundă.

Sănătate, bucurii, împliniri și tot ce meritați mai bun!

Daniela Cecilia BOGDAN

Aprilie 2011

Gânduri frățești din România Mică

*A*nii omului se măsoară în realizări și fapte. La a șazecea aniversare a zilei de naștere, prietenul nostru, al românilor din dreapta Tisei, dr. Teodor Ardelean, președintele Asociației Culturale „Familia Română”, director executiv redactor-șef al revistei „Familia română”, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” se prezintă cu o bogată recoltă de fapte vrednice și de împliniri.

Cu plăcere ne aducem aminte de momentele în care ne-am cunoscut, când căutam casă pentru revista „Familia română”, al cărei viitor era incert, și trebuia găsit un om care să își asume o astfel de misiune și responsabilitate. Atunci am avut o inspirație extraordinară și, cunoscându-i realizările, am zis să mergem la Baia Mare, la Teodor Ardelean. Iar așteptările nu ne-au fost înșelate. Revista a prins o nouă viață și un nou suflu, aducând bucurie în rândurile românilor de pretutindeni. Dar legăturile noastre nu s-au oprit

...și-ncă mulți vor trece

aici. Au urmat acțiuni comune, donații de carte, colaborări editoriale, sprijin frățesc în activitate.

În semn de recunoaștere a contribuției deosebite în promovarea valorilor culturale tradiționale și în susținerea conservării identității naționale a comunităților românești din Ucraina, i s-a acordat titlul de membru de onoare al Consiliului Uniunii Regionale a Românilor din Transcarpatia „Dacia”.

Ne alăturăm și noi tuturor celor care, în aceste momente de sărbătoare, îi aduc prinosul gândurilor de prețuire și îi dorim multă fericire, sănătate, putere de muncă și forță pentru a-și îndeplini nobila misiune ce și-a asumat-o.

La mulți ani!

Cu dragoste frățească,

Ion M. BOTOȘ

Președintele Uniunii Regionale a Românilor din
Transcarpatia „Dacia”

La aniversare - Teodor Ardelean

L-am cunoscut pe domnul Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene Maramureș, din vremea când reprezenta județul nostru în Senatul României, începând cu anul 1992. Primul lucru care îmi vine în minte, când mă gândesc la domnia sa, este acela că are privilegiul de a fi un excelent orator, unul dintre cei mai buni, dintre cei cunoscuți de mine. Calitatea sa de orator este dublată și de o capacitate ieșită din comun de a stoca informații din aproape orice domeniu, de care apoi să se folosească cu succes în cuvântările sale.

Clădirea Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, așa cum o știm noi, reflectându-se în apele Săsarului, este una dintre cele mai impunătoare sedii de biblioteci din țară. Clădirea superbă care s-a înălțat cu greu de-a lungul anilor, fiind, de altfel, rodul zbaterii sale cu inerția oamenilor, cu lipsa banilor și cu alte lipsuri caracteristice epocii în care trăim. Mă gândesc la distinsul doctor în filozofie și ca la o gazdă bună, a cărei prezență este mereu dorită de către noi, pentru acti-

...și-ncă mulți vor trece

vitățile literare desfășurate la sediul bibliotecii. Nu în ultimul rând, domnul Teodor Ardelean este cel care a pus la dispoziție o sală, pentru întâlnirile scriitorilor și epigrafiștilor maramureșeni.

În jurul numelui său circulă și o frumoasă poveste de dragoste, avându-i ca protagoniști pe tânărul Tedy și frumoasa Silvia, cea care a reușit să-i fure liniștea. Nu putem ști de ce ar fi fost în stare atunci impetuosul băiat, dacă nu ar fi primit un răspuns afirmativ de la tânăra de pe Someș. Când am avut plăcerea să îi cunosc, formau deja o familie și aveau doi copii reușiți, pe Raluca și pe Lavinia.

Și, dacă a avut Teodor Ardelean atâta energie pe care să o consume pentru binele obștii, lucrul acesta se datorează nu numai fondului său genetic nepuizabil, ci și stabilității pe care i-a dat-o mereu familia. Fac parte dintre cei care judecă un bărbat după calitatea femeii de lângă el. În fond, de ce să stea un bărbat lângă o femeie care seamănă în jurul său dihonie și lipsă de respect? Doamna Silvia Ardelean este una dintre femeile care, fiind din ce în ce mai rare, din păcate, cu delicatețe și bună creștere nu a încercat să dirijeze din umbră, deși ar fi putut, că slavă Domnului, nu-i lipsește inteligența! Dimpotrivă, domnia sa a fost și este o prezență discretă și cu atât mai mult înțelegem de ce tânărul s-a îndrăgostit până peste urechi, cu ani în urmă.

În prag de aniversare, ce aș putea să urez proaspătului bunic Teodor Ardelean? Din toată inima, împliniri profesionale și sufletești, multă sănătate întregii familii!

Florica BUD

Sunt ani la mijloc...

Cuvinte de recunoștință

„*G*ăvrilă, te gălesc în Sala de ședințe, la Primărie”. Era un glas întrucâtva aspru, dar cu rezonanțe de părinte ce urma să-și admonesteze copilul. „La ora 14”, a mai adăugat.

Mai bine de un ceas înaintea datei fixate m-am tot învățit prin satul dintre râuri cu tot felul de gânduri în cap. Nu se cuvenea să nu fiu acolo. Mai cu seamă că Gheorghe Șimon, prietenul nostru comun, m-a înfricat.

La ora convenită, nemțește, a apărut o persoană înspre care doamnele consiliere, domnii consilieri au întors numaidecât capetele. Prezența domniei sale le-a sporit curiozitatea, poate pe unii neliniștindu-i. Era o ședință a Consiliului Local (una ordinară) la Primăria Vișeu de Sus. Sala era aproape plină. Cu binecunoscuta-i diplomație, domnul abia sosit a reușit să-și câștige pe toți reprezentanții partidelor politice de atunci: PNȚCD – prin dr. Bora Flore și prof. Ioan Vlad, mai erau prezenți prof. Grigore Hontău de la PDSR – destoinicul primar de dinaintea lui ‘89, ing. Hotico Alexandru – viceprimarul PNL-ist în func-

...și-ncă mulți vor trece

„... un glas întrucâtva aspru, dar cu rezonanțe de părinte...”

țiune, chipeșa prof. Nuți Filip, dar și alții și alții, cărora domnul director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, dr. Teodor Ardelean, căci despre domnia sa este vorba, le-a înșirat răspicat și la „obiect” nenumărate sugestii legate de problemele obștii vișeuane, de parcă era de-al casei de multă vreme.

Țin bine minte: „Cum îmi închipui că dumneavoastră aveți multe pe ordinea de zi”, a continuat domnul Tedi Ardelean, îngăduiți-mi să vă spun care este rostul venirii mele la Vișeu: „aveți printre voi, aici, un poet important. Dacă nu ați știut ce să faceți cu el, pentru a lucra într-un loc nimerit vocației sale, venim noi din țară, din Baia Mare, și vă propunem să-l așezăm la Biblioteca din Vișeu de Sus, unde îi dăm de lucru. Și prin Concurs! Ciuban nu se teme de concurs, îl știu pregătit”.

Apoi, cu politețe, le-a mulțumit celor prezenți scuzându-se că are de ajuns la un Colocviu la Satu Mare, unde era așteptat de o echipă de oameni ai scrisului. Ce a urmat după – se va putea citi într-un capitol din volumul meu de proză „Cartea inocenței”, în curs de elaborare.

Până atunci însă, îl rog pe distinsul Tedi Ardelean să primească sincerele mele cuvinte de recunoștință și, cum se apropie ziua dumisale de naștere,

La mulți ani!

Cu respect deplin,

Gavril CIUBAN

Sunt ani la mijloc...

„Omul cric”

În cei peste 10 ani de presă am avut ocazia să-l văd pe Teodor Ardelean în diferite situații, iar în timp m-am convins că nu-i deloc deplasat să-l asociez cu ideea „omului cric”. Da, știu că-i puțin forțat să spun asta, pentru că un cric ridică greutatea la înălțime mică, ceea ce în situația de față nu-i cazul.

Oricum, pentru mine Teodor Ardelean este „omul cric”, omul despre care știu că atunci când se înhamă la ceva n-are cum să nu clinească lucrurile din loc. Cărți, Biblioteca Județeană, cultură, prestanță și atitudine impecabilă sunt printre primele cuvintele care n-au cum să nu-ți treacă prin cap în momentul în care te gândești la „Tedi”. Însă, el este omul care te surprinde când te aștepti mai puțin. Iar aici nu vorbesc despre punctualitatea și calitatea sa de a-și respecta cuvântul, chestiuni care țin de normalitate (doar că au devenit atât de rare încât te miră când un om care se implică în atât de multe lucruri le respectă cu sfințenie). La fel n-ar trebui să surprindă nici patriotismul și mândria de a fi român a lui Teodor Ardelean, însă au rămas foarte puțini care acționează și

...și-ncă mulți vor trece

vorbesc hotărât și cu fruntea sus despre valorile cu adevărat românești. Însă Teodor Ardelean le face toate acestea cu sinceritate și o naturalețe care n-au cum să te lase indiferent.

N-am cum să nu-l văd pe Teodor Ardelean și în postura de consilier județean, pentru că de-a lungul timpului a avut o grămadă de intervenții în ședințele unde se iau hotărâri pentru județ. Doar că de fiecare dată când a luat cuvântul avea ceva important de spus și fie a tras tușa finală, fie fără să-și dea seama i-a cam pus cu botul pe labe pe ceilalți consilieri, care deși mai vroiau să mai comenteze una-alta își dădeau seama că ies prost dacă-și cască gura după câte un discurs al lui Ardelean, despre care se știe că are un talent oratoric deosebit. Deci, fără îndoială și în chestiunile ce țin de bunul mers al județului, lui Teodor Ardelean i se potrivește „mănușă” apelativul de „omul cric”.

„... omul care știe și poate să miște lucrurile din loc.”

De asemenea, cei care stau pe lângă Teodor Ardelean n-au cum să nu fie surprinși cât de atent este la detalii. De exemplu, la un moment dat eram într-o delegație oficială la românii din Ungaria. Iar după mai multe ore de mers, când toată lumea începea să se plângă de oboseală și de foame, Ardelean i-a spus șoferului să oprească într-o parcare. Toți credeau că e o pauză de 5 minute să ne dezmoțim, însă Tedi avea o surpriză: a scos din portbagaj un lighean plin cu snițele.

Teodor Ardelean este unul dintre puținii oa-

Sunt ani la mijloc...

meni din județ despre care pot spune fără nicio ezitare că-i spectaculos. Și nu mă refer numai la aspectele care te pot lăsa cu gura căscată bazate pe cultură, ci și la chestiuni ce țin de spontaneitate. „N-oi uita-n veci” un moment dintr-un cămin cultural unde Teodor Ardelean vorbea despre monografia unei comune. Erau sute de localnici, iar în spate se așezase un bărbat învăluit bine în aburii alcoolului. Ei bine, în timp ce vorbea Ardelean, cetățeanul turmentat s-a ridicat și a început să strige că el nu aude bine. Iar reacția de la „prezidiu” a trezit ropote de aplauze: „stați jos și ascultați-vă vocea interioară!”.

Cred că astăzi dacă Teodor Ardelean ar spune, indiferent de context, „stați jos și ascultați-vă vocea interioară”, ar fi foarte puțini care ar trebui să-l asculte. Pentru că astăzi toți ar trebui să stăm în picioare în fața lui Teodor Ardelean și să-i spunem LA MULȚI ANI, sănătate și toate alea-alea, pentru că astăzi este ziua „omului cric”, omul care știe și poate să miște lucrurile din loc.

Mircea CRIȘAN
redactor, „Gazeta de Maramureș”

Centrul Cultural din Centrul Băii Mari

*I*nclin să cred că puțini sunt cei care nu știu ce înseamnă o bibliotecă. Apariția și evoluția acestui „focar” de cultură în spațiu și timp menține trecutul, prezentul și viitorul nostru în memoria generală și determină, dacă nu generează dezvoltarea socio-culturală, politică și economică a societății umane.

O colecție de cărți mai mică sau mai mare, personală, comunală, orășenească, județeană sau națională este o avere incomensurabilă, dar mai ales folositele tuturor generațiilor.

Avem deci marea șansă ca în centrul orașului nostru să dispunem de una din cele mai importante clădiri – clădire centrală ce formează Centrul Cultural – un adevărat Palat al Culturii. Este vorba de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” – construcție apărută după 1990, dar care adăpostește un patrimoniu de carte „colectat” în timpuri trecute și mai ales prezente.

Îi spun Centru Cultural pentru că aici găsești în primul rând cărți și publicații cotidiene și periodice

Sunt ani la mijloc...

(reviste și ziare) care-ți satisfac necesitățile imediate sau îndepărtate în domeniul citat, dorit, solicitat.

Rar se întâmplă să nu găsești volumul căutat, ziarul sau monitorul în care e publicată o lege. Este funcția primordială a bibliotecii care la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” este îndeplinită cu rigoare și cu cea mai frumoasă sollicitudine pentru publicul de toate vârstele.

Spuneam însă că Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” este un impresionant Centru Cultural. De ce? Pentru că aici se concentrează zilnic, săptămânal și lunar o gamă foarte largă de activități pentru toate vârstele, de la grădiniță până la studenți, pentru generațiile tinere și pentru maturi de toate categoriile sociale.

Săli de lectură, de internet, de conferințe, de limbi moderne, săli de expoziție și spectacole, cenaclul literar și multe altele și-au găsit aici adăpost și săptămânal sunt ocupate, folosite de un furnicar uman de cele mai diverse vârste. Un personal bine pregătit, binevoitor, gata în orice moment să servească pe oricine cu cea mai mare plăcere este poate un alt punct de atracție care te îndeamnă să treci pragul bibliotecii cu cea mai mare plăcere și încredere.

Aranjamentele interioare și curățenia sunt de data aceasta modele de urmat cum de altfel ar trebui să fie luat drept model pentru multe din instituțiile publice, ca și exteriorul, spațiul adiacent clădirii organizat și întreținut la nivel de secol XXI. Mă surprinde că vecinii din est nu iau modelul bibliotecii și au rămas într-o notă discordantă la toate capitolele.

Am spus multe, poate foarte multe despre Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” sau cred că foarte, foarte puține lucruri pe lângă toate cele ce se desfășoară

...și-ncă mulți vor trece

șoară aici. E timpul să intrăm puțin mai în interior și să adăugăm câteva cuvinte și despre principalul ax, inima întregului mecanism cultural – directorul. Și-a început activitatea de bibliotecar cu mulți ani în urmă la Liceul Industrial nr. 6, unde i-am fost director și a venit apoi la Biblioteca Județeană pe care a construit-o, i-a întregit patrimoniul și o conduce cu multă dăruire, profesionalism și înțelepciune. Dacă tot arsenalul de carte și publicații sunt valori sfinte pentru tot băimăreanul, mai trebuie s-o spunem tare și cu respect că la aceste valori ce sunt adăpostite în acest Centru Cultural se adaugă și Omul care sfințește locul.

Tedi Ardelean, la mulți ani, cu sănătate!

Romulus FICA

Dr. Teodor Ardelean - un OM bun și în vis dacă de aici începe o întemeiere

Când ai tu însuți aproape o jumătate de secol petrecut pe suprafața planetei umanizate îți poți, probabil, permite să faci apel la propriile-ți experiențe. Pe D-I Ardelean, cum generic i se spune, sau pe Tedi, cum ostentativ de familiar i se mai zice, îl cunosc din vara anului 1978. Eram p-atunci într-o companie foarte selectă, într-o tabără gratuită a tineretului studios din România, abia 11 elevi din tot județul Maramureș, iar profesor-instructor ne era dumnealui.

A fost să fie să avem succes mare amândoi, iar profesorul meu estival mi-a rămas în suflet prin intervenția care a avut-o la o adunare a întregii tabere (eram câte trei elevi de la liceele economic, pedagogic, sanitar și de artă, din toată țara), polemizând cu doi istorici de la București, pe tema Basarabiei, un subiect tabu pe atunci.

Trei ani mai târziu vocea profesorului Ardelean m-a detunat aproape din ceafă, într-o sală de clasă de

...și-ncă mulți vor trece

la un liceu băimărean unde participam la olimpiada județeană de filozofie, apostrofându-mă, aproape: „Ce caută literații printre filosofi”!? Este adevărat, recunosc că și eu căutam locul I, dar a fost adjudecat de către o fată, de la un liceu din Baia Mare, pregătită chiar de D-I Ardelean.

În sfârșit, a fost să fie și revoluția din decembrie 1989 la care din entuziasm și conjunctură am luat parte, student fiind în București. După câteva săptămâni lămurindu-mă că n-am înțeles nimic din toată arhitectura mișcării, am hotărât ca măcar patriot să rămân, căci prea mulți îmi denigrau țara și îmi batjocoreau sentimentele patriotice pe care, uneori, reușeam să mi le exprim.

Animat de astfel de idealuri, pângărite deja, am hotărât să mă înscriu în Vatra Românească, venind la Baia Mare în ziua de 8 martie 1990. Aici, pe Calea Victoriei în vechiul sediu al Bibliotecii Județene Maramureș, am dat tot peste D-I Ardelean. După circumstanțierea revederii, n-am fost înscris, trimis fiind în satul meu natal, Petrova, ca să înființez și aici o filială. În timp, din organizația petroveană s-au recrutat primarul, viceprimarul și majoritatea consilierilor. Și nu mă miră deloc, deoarece și Primăria Baia Mare a fost adjudecată tot de PUNR.

Rămânând în freământul paradigmei politice, mi-aș mai aminti de momentul alegerilor prezidențiale din 1992 când, speculând o metodă de luptă inventată în Maramureș, respectiv blocarea drumului național la Săpânța, am împrumutat stilul și la Petrova, în complicitate doar cu D-I Ardelean. Tentativa a reușit și, în fața carului țărănesc îmbrăcat de sărbătoare, așezat de-a curmezișul drumului, în fața

Sunt ani la mijloc...

*„... de fiecare dată când l-am chemat...
în ajutor, a condus în așa manieră
brațul destinului, încât răspântiile la
care mă aflam mi-au devenit semna-
lizate și (i)luminate.”*

Căminului Cultural, convoiul candidatului Gheorghe Funar a fost invitat să poposească câteva minute.

După cum se vede, încercând să vorbesc bine și frumos despre D-l Ardelean, m-am trezit vorbind, la fel, mai mult despre mine, căzând iarăși, pentru a nu știu câta oară, pradă versurilor eminesciene: „Și deasupra tuturor, va vorbi un mititel / Nu slăvindu-te pe tine, lustruindu-se pe el!”, aspect pentru care îmi cer iertare!

Spre a nu păcătui și cu știință, ar fi bine, poate, să mă opresc aici menționând că de fiecare dată când l-am chemat, ca pe un adevărat înger păzitor, în ajutor, a condus în așa manieră brațul destinului, încât răspântiile la care mă aflam mi-au devenit semnalizate și (i)luminate.

Pentru toate acestea, pentru marele om de cultură cu vocație de întemeietor, pentru binele făcut mie și altora, îmi permit să-i amintesc D-lui Ardelean că vechii greci credeau că omul gândește cu inima, iar față de Dumnezeu, un om ca mine, nu are nevoie decât de această bibliotecă de recunoștință, numită Inimă.

Lector univ. dr. Ilie GHERHEȘ

...și-ncă mulți vor trece

*La Mulți și Fericiți Ani,
Mult Stimat Domnule
Profesor și Director
Teodor Ardelean!*

*E*u multă bucurie știm și cunoaștem că în fiecare an la data de 14 iunie este sărbătoare, mai ales pentru domnia voastră, însă, de data aceasta, permiteți-mi să mă împărtășesc și eu de această bucurie și încununare, acum la ceas aniversar și jubiliar, deoarece împliniți și înmănunchiați o frumoasă vârstă, rotundă, cea de 60 de ani, frumoși, plini, rodnici și consistenți.

Recunosc și mărturisesc faptul că eu personal, vă cunosc de relativ puțină vreme dar de la bun început am fost plăcut impresionat de dumneavoastră, datorită caracterului, onoarei, demnității și spiritului de om serios, onest și muncitor, perseverent și tenace, care vă caracterizează. De aceea, am apreciat și admir în continuare aceste calități, pe care le aveți, le

Sunt ani la mijloc...

cultivați și le împărtășiți și altora, cu toată abnegația, dragostea și generozitatea.

Totodată, vă apreciez toată munca, osteneala și sudoarea depusă în câmpul activității scriitoricești, publice, publicistice, editoriale, culturale ori spirituale și mai cu seama în cea organizatorică, fiind un bun inițiator, fondator, coordonator și organizator al multor activități și acțiuni culturale, de anvergură națională și internațională, toate încununuate acum cu prodigioasa activitate de director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din municipiul Baia Mare și director al renumitei reviste de cultură și spiritualitate autentic românească „Familia Română” – pentru care eu vă sunt recunoscător în mod deosebit, deoarece cunosc condițiile în care ați preluat de pe umerii obosiți și epuizați ai vrednicului de pie memorie Dr. Constantin Mălinaș – fostul director al Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” din municipiul Oradea, județul Bihor, această revistă ce era sortită în momentul acela uitării, indiferenței, ignoranței și pierderii ei în negura timpului – și, iată, acest lucru vi-l mărturisește cu toată considerația și prețuirea, un orădean, care a avut fericita ocazie și privilegiul de a-l cunoaște și de a colabora (și) cu Domnul Prof. Univ. Dr. Constantin Mălinaș - la această prestigioasă revistă, și care acum are marea șansă și fericitul prilej de a colabora cu domnia voastră, pentru care fapt eu țin (căci de mine este vorba) să vă mulțumesc și să vă stimez în mod deosebit.

Prin urmare, cugetând eu acum, în acest ceas sărbătorec, omagial și aniversar, la activitatea și la personalitatea domniei voastre foarte complexă și foarte completă, mă gândesc la darul omului provi-

...și-ncă mulți vor trece

dențial cu care v-a înzestrat Creatorul și Stăpânul nostru al tuturor – Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – pe Care dumneavoastră îl cinstiți cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația.

M-aș bucura să știu, Domnule Director, că atât contemporanii cât și posteritatea vă vor acorda, totdeauna, cinstea, recunoștința și prețuirea cuvenită pentru tot ce ați făcut, pentru ceea ce sunteți și însemnați (sau ar trebui să însemnați) dumneavoastră în conștiința și în memoria noastră colectivă, care, mă rog lui Dumnezeu să nu fie alterată și o spun aceasta cu mare înfrigurare fiindcă, din păcate, noi cam avem „darul” acesta de a ne uita binefăcătorii și înaintașii noștri dar încerc, totuși, să-mi fac un act de încurajare și de optimism și să cred că ori de câte ori va fi pomenit numele Teodor Ardelean va fi pronunțat cu venerație și respect pentru tot binele pe care dumneavoastră l-ați făcut atâtor oameni și care fapte, fiți sigur, că sunt consemnate de către Dumnezeu în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aveți parte.

Așadar, fiți încredințat, Domnule Director, că sunt foarte mulți oameni de rând, din țară și din diaspora, credincioși ori slujitori ai altarelor care se roagă Bunului Dumnezeu să vă dăruiască multă liniște și pace în suflet, multă bucurie sufletească și să vă răsplătească pentru faptul că i-ați făcut pe ei sau pe copiii lor oameni cu școală, cu carte românească de învățătură, cu biblioteci și cu studii înalte, încheiate – lucru care nu poate fi uitat de și în istoria acestor locuri - marcate de prezența și activitatea dumneavoastră atât de bogată și de prodigioasă și care s-a desfășurat, și încă se desfășoară, pe parcursul atâtor

Sunt ani la mijloc...

ani; rugăciuni cărora mă alătur și eu, dorindu-vă, încă odată să ne trăiți întru mulți, folositori și roditori ani, alături de familie, de colegi sau colaboratori și de toți cei dragi ai dumneavoastră.

În încheierea acestor modeste dar sincere rânduri, scrise cu toată prețuirea și admirația, la acest mărit praznic și ceas aniversar – al zilei dumneavoastră de naștere, doresc să vă urez, încă o dată, să aveți parte de multă putere de muncă în continuare, de multe realizări și sporite împliniri sufletești, însoțite de un sincer și călduros „La Mulți și Fericiți Ani!” Să vă bucurați de realizările și împlinirile de până acum, să le cultivați și să le înmulțiți, pe mai departe, îndeosebi pe cele de ordin cultural, spiritual și cărturăresc. Dumnezeu să vă ajute și să vă poarte de grijă!

București – 14.06.2011

Cu aleasă prețuire și deosebită considerație,

Stelian GOMBOȘ

Consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte,
din cadrul Guvernului României

Teodor Ardelean *- Moment aniversar*

Împlinirea unui număr de ani, mai ales când aceștia ajung la o cifră rotundă, este, firesc, un moment emoționant, dar și de bucurie, de satisfacție și, de ce nu, unul de nostalgie, privind în urmă anii care au trecut.

Bucuria poate fi deplină atunci când, în trecerea timpului, care nu cruță, află că nu ai fost și nu ești singur, ci că ai trecut prin vreme alături de oameni care te prețuiesc și de care te leagă numeroase fapte de viață.

Printr-un asemenea moment trece distinsul profesor dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare acum, când împlinește frumoasa vârstă de 60 de ani, moment peste care îi dorim să treacă și să-l depășească cu gândul, nu la timpul trecut, ci mai ales la ceea ce mai are de făcut.

La acest moment aniversar, Teodor Ardelean se poate considera un om împlinit atât în plan familial, cât și profesional, politic și social. Faptele sunt multi-

Sunt ani la mijloc...

ple. Dintre multele sale împliniri, pe primul loc aş pune, realizarea monumentalei construcţii devenită sediul Bibliotecii Judeţene.

Se ştie că, prin anii 1990, când a preluat conducerea acestei instituţii în calitate de director, Biblioteca se afla într-o situaţie precară: funcţiona într-un local de împrumut, impropriu, nefuncţional. În noua sa calitate, printre primele priorităţi s-a numărat construcţia unui local propriu. Strădaniile sale nu au întârziat să dea roade. În anii care au urmat clădirea a luat contur, astăzi devenind una dintre cele mai moderne şi impunătoare construcţii ale oraşului şi între cele mai frumoase clădiri de bibliotecă publică din ţară.

Desigur, nu numai construcţia în sine reprezintă reuşita demersurilor lui Teodor Ardelean. A urmat un intens proces de dezvoltare a colecţiilor, de modernizare şi informatizare a activităţilor de bibliotecă, diversificarea structurilor organizatorice, multiplicarea activităţilor specifice etc. În prezent, Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu” din Baia Mare se numără între instituţiile etalon, printre cele mai moderne, mai dotate şi cu cele mai numeroase activităţi în sfera vieţii culturale.

Reuşita se datorează spiritului organizatoric al lui Teodor Ardelean, tenacităţii cu care acţionat, dând dovada unui om hotărât şi mereu deschis spre nou.

În Biblioteca băimăreană se întâlnesc, pe lângă o afluenţă de cititori (cifră de invidiat de către oricare altă bibliotecă), o serie de activităţi specifice, majoritatea desfăşurate şi moderate de Teodor Ardelean. De numele lui Teodor Ardelean se leagă o bogată activitate editorială care se derulează în cadrul insti-

...şi-ncă mulţi vor trece

tuției. Amintim între altele editarea seriei *Caietele bibliografice. Aniversări*, dedicate unor personalități ale vieții culturale maramureșene, publicarea revistelor *Bibliotheca Septentrionalis*, *Fascinația lecturii* și, mai nou, revista de cultură *Familia Română*.

De Biblioteca Județeană și de Teodor Ardelean se leagă Proiectul de înființare de biblioteci de carte românească în diverse țări din Europa unde trăiesc comunități de români. În cadrul acestui program s-au înființat biblioteci în mai multe orașe din Spania, Portugalia, Anglia, Republica Moldova.

Calitățile manageriale sunt dublate de cea de cercetător, Teodor Ardelean fiind autorul unor lucrări de referință. Între acestea amintim ampla monografie *Limba Română și cultivarea ei în preocupările ASTREI*.

La bază o teză de doctorat, volumul *Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI* (Editura Limes, 2009), semnat de Teodor Ardelean, se înscrie între lucrările de un real interes privitoare la Asociațiunea ASTRA. „O operă doctă și edificatoare, ale cărei dominante sunt noutatea, originalitatea și factura personală, care se distilează în toate compartimentele ei” (Victor V. Grecu. Prefață la volum).

Pornind de la explorarea și valorificarea bibliografiei existente, completată cu date și elemente noi, mai puțin puse în valoare, Teodor Ardelean detaliază și analizează în mod critic cele mai diverse aspecte ce se leagă de locul și rolul Asociațiunii ASTRA, privind istoria culturală și spirituală a poporului român.

Deși titlul cărții trimite mai ales spre domeniul cultivării și promovării limbii române în spațiul transilvănean, cercetarea lui Teodor Ardelean radiogra-

Sunt ani la mijloc...

fiază o arie mult mai largă de probleme ce se leagă de existența și activitatea Asociațiunii ASTRA.

După o *Introducere* elogioasă semnată de prof. univ. dr. Victor V. Grecu, autorul își structurează demersul analitic în mai multe capitole puse sub sintagma „Limba înainte de toate și în toate”, sintagmă căreia îi subordonează principalele aspecte abordate, cum ar fi: *Unitatea limbii și unitatea națională, Limba română și cultura populară, Limba și cultura prin biblioteci, Cultivarea limbii române în teatru, Cultivarea limbii prin revista Transilvania* etc. Multe dintre acestea aduc în atenție aspecte de un real interes pentru cunoașterea diverselor etape parcurse de limba română în evoluția ei, efortul și contribuțiile propuse de marile personalități la impunerea limbii române ca limbă națională în provinciile aflate sub ocupație străină, detalii accentuate de Teodor Ardelean în analizele sale. În argumentările susținute, exegetul citează numele unor înaintași ai vieții culturale și spirituale precum Timotei Cipariu, George Barițiu, Andrei Bârseanu, Andrei Șaguna, Titu Maiorescu, George Coșbuc, Iosif Vulcan, Octavian Goga, Ion Agârbiceanu.

Un spațiu important este acordat rolului bibliotecilor, al teatrului, școlilor și revistei *Transilvania* la cultivarea și promovarea limbii române, la unitatea ei și, în mod special, preocupările ASTREI pentru realizarea unei Enciclopedii populare.

Realizarea și publicarea *Enciclopediei Române*, prima lucrare de acest gen în cultura română, constituie unul din marile merite ale Asociațiunii. Importanța lucrării rezultă nu numai din noutatea ei, ci, mai ales, din valoarea științifică, din faptul că la realizarea Enciclopediei au fost antrenate cele mai valoroase

...și-ncă mulți vor trece

personalități ale vieții științifice și scriitoricești ale vremii, între acestea numărându-se Victor Babeș, Andrei Bârseanu, Tit Bud, Ovid Densusianu, Gheorghe Dima, Titu Maiorescu, C. Rădulescu-Motru, D. Onciu, N. Telcu, Gustav Weigand și mulți alții.

Operă de referință *Enciclopedia Română*, datorată neobositului cărturar Corneliu Diaconovici, a reprezentat, reprezintă și astăzi interes prin exactitatea, diversitatea domeniilor și a informațiilor cuprinse, toate raportate la nivelul și stadiul de cunoaștere, cu nimic mai prejos de nivelul altor lucrări similare existente în Europa acelor vremuri, îndeplinind multă vreme, nu numai funcția cultural-științifică, ci și cea de difuzare a cunoștințelor în rândul maselor largi.

Revista *Transilvania*, condusă ani în șir de George Barițiu, se numără, indiscutabil, între marile realizări ale ASTREI, ea reprezentând principalul instrument de „înaintare a literaturii române și a culturii populare în deosebitele ramuri” ale cunoașterii. Prin paginile *Transilvaniei* s-au transmis cele mai diverse fapte de cultură și de interes pentru o categorie largă de cititori, devenind una dintre cele mai prestigioase publicații din întreaga țară, cu difuzare și în străinătate. Nu au lipsit, desigur, problematica cultivării limbii române, mai ales, lupta continuă pentru „recunoașterea limbii române, de limbă oficială, alături de limba maghiară”.

În întregul său, volumul semnat de Teodor Ardelean, prin bogăția datelor și informațiilor incluse, prin modul de abordare și multiplele anexe și trimiteri la diverse surse mai puțin accesibile, se constituie într-o adevărată enciclopedie consacrată ASTREI.

Preocuparea pentru promovarea cărții româ-

Sunt ani la mijloc...

nești peste hotare este pe larg prezentată în lucrarea *Din Hiperborea... în Iberia. Primele biblioteci românești în Spania*, o adevărată pledoarie privind necesitatea cunoașterii și promovării cărții românești și a culturii române peste hotarele țării.

Teodor Ardelean este o prezență activă în viața culturală, spirituală și politică a județului și nu numai, fiind mereu implicat, inițiator și sprijinitor al actelor majore de cultură.

Acum, când distinsul nostru prieten se pregătește să înfrunte un nou urcuș, împreună cu toți cei care îl prețuiesc și care sunt alături de el, îi urez La Mulți Ani și la Multe și noi împliniri.

Săluc HORVAT

Adevărul este că noi, românii, de regulă, ne mișcăm greu în cadre oficiale. Majoritatea suferim de o anumită amnezie, care ne ferește de multe complicații, protejându-ne la adăpostul LEGII MINIMULUI EFORT. Îți vine o provocare, e interesantă, e chiar simpatcă, poate chiar ți-ar prinde bine finalizarea, dar cine știe câte complicații se vor ivi, așa că teoria comunistă cu „ce poți face azi, lasă pe mâine căci s-ar putea ca poimâine să nu mai trebuiască făcut” e la modă încă și e în interioarele noastre.

(Teodor Ardelean, *Din Hiperborea... în Iberia - Primele biblioteci românești în Spania*, Biblioteca Județeană «Petre Dulfu» Baia Mare, 2007)

...și-ncă mulți vor trece

Un condei pierdut pentru Zalău

*F*iindcă nu mă mutasem definitiv în Zalău, la „facerea” județelor, în 1968, deși ajunsesem „șef de rubrică” la gazeta „Năzuința”, foarte des fugeam la Cluj, ca să urmăresc stadiul construcției blocului de locuințe „proprietate”, în care voiam să mă întorc. Într-una din aceste escapade, m-am revăzut cu scriitorul Grigore Zanc, amic din prima tinerețe, devenit cadru universitar. Printre altele, m-a întrebat dacă știu ceva despre un eminent fost student de-al său, care i-a trecut prin mâini și pe care își pusese gândul să-l „croiască” un mare filozof și dascăl. Cică trecuse de la „zi” la „fără frecvență”, pe motiv că nu mai putea de dorul unei colege de liceu rămasă în Sălaj, cu care voia să pună pirostriile și să rămână lângă ea. Am fost în măsură să-l informez că Teodor Ardelean, tânărul despre care era vorba, e coleg cu mine la „Năzuința”, s-a căsătorit într-adevăr, cu cine voia, și suntem și vecini de blocuri.

Unul dintre gesturile lui de bun vecin a fost să-și anunțe „maestrul” (mă recunoștea!) asupra unui eve-

Sunt ani la mijloc...

niment... epocal. A sunat, deci, la telefon și-a țipat de emoție la nevastă-mea, care ridicase receptorul:

– Doamna Hooosssuu!... Curge apă caldă!

(Acum, e necesară o explicație: prin anii 70 ai secolului al XX-lea, la Zalău, apa caldă, la baie, se oferea doar o dată pe săptămână, sâmbăta. Nu știu ce s-a petrecut, pentru că în ziua aia cu „alarma lui Toader” (încă nu era „Tedy”), centrala termică pe motorină a făcut derogare de la program. Teodor Ardelean a fost „pe fază” (ca întotdeauna în viață!) și a dat „știriuca”.

„Știriuca”, la „Năzuința” se numea, de către redactorul-șef Ioan Buda, o știre scurtă-scurtă. Cu acesta îl „bolunzea” Șefu pe Teodor Ardelean: să dea în ziar cât mai multe „știriuci” din viața tineretului, deoarece el era „Puștiul” redacției. Mai trebuia să aducă și colaborări de la „tovarăși cu muncă de răspundere”, din organizația Uniunii Tineretului. Aceștia scriau invers decât „știriuca lui Buda” – niște „plăcinte întinse”, fără „brânză”, de îl durea mâna și mintea până să le rescrie la baremul de cel mult 3 idei și 3 pagini dactilografiate la două rânduri. Faptul i-a tăiat apetitul pentru gazetărie și a găsit un nou prilej, incredibil, să scape de „otravă”. Pretextul l-a constituit o directivă „de Sus”, cum că la gazete, toți condeierii trebuie să fie membri de partid. Când a fost „invitat” Teodor Ardelean să i se facă dosarul de primire, a refuzat. I s-a spus că altfel nu va mai putea lucra în presă. A replicat cu un ușor tupeu că nu merită să fie membru de partid, că vrea să intre mai întâi în rândul clasei muncitoare, să-și croiască o origine socială mai sănătoasă... bla-bla-bla și bla-bla-bla...

Și așa a făcut! Și-a cerut transferul la una din noile întreprinderi construite în Zalău. Uite cum a

...și-ncă mulți vor trece

pierdut Zalăul un condei, eu, un alarmist la apă caldă și Ion Buda, un maestru de „știriuci”!

Cu faină și bună amintire,

Valer HOSSU,
ziarist în retragere

Diploma de excelență a obținut-o poporul român din toate teritoriile românești, atunci când a reușit să împlinească visul său de veacuri de a viețui într-o patrie în care limba română să fie consacrată și suverană. Aceași diplomă o merită toate acele instituții culturale care au dat cel mai înalt sens de existență practicilor lor, luminând poporul prin limbă, cultură și tradiții, învățându-l de la litera cărții și din seninătățile sufletelor adânc-simțitoare. Dar recompensă similară trebuie oferită și persoanelor, acelor bărbați mai ai neamului românesc, acelor suflete de elită care au înțeles că cea mai mare lucrare ce o pot face este tocmai plantarea de caractere nobile în ființa fiecărui fiu al neamului, prin felurite stiluri de operare în maniera unor misionari convinși ai naționalismului, creștinismului și panromânismului. Acestor purtători de dreaptă și justă cauză, însuflețiți de abnegație și spirit de jertfă, care au cutreierat țara cu lumina limbii române, cu conștiința misiunii lor apostolice, li se oferă în plus, drept recunoștință din partea urmașilor, cel mai înalt titlu ce se poate acorda unor entuziaști și înțelepți bărbați întru cauza neamului – dascăli de suflet și simțire românească.

(Teodor Ardelean, Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2009)

Sunt ani la mijloc...

Biblioteca inimilor noastre...

*T*recând de nenumărate ori pe lângă nou construita (pe atunci) Bibliotecă Județeană, în anii de vis ai studenției mele, grăbită spre o nouă oră de curs, nu reușeam să îmi ascund un zâmbet de mândrie necontrolată, gândindu-mă că noi, maramureșenii și băimărenii în special suntem privilegiați să avem un asemenea spațiu dedicat în întregime setei de cunoaștere specifice nouă, oamenilor, o oază de liniște în care să te poți închina umil și plin de dorință Măriei sale, Cartea. De fiecare dată pășesc cu drag, și în prezent, pragul bibliotecii, lăsând în urma mea, undeva afară, grijile cotidiene și nimicurile de zi cu zi, alegând în schimb să mă arunc în alte tărâmurii, în care cuvântul scris domnește și creează noi probleme existențiale, mai profunde însă, mai apropiate de esența noastră ca oameni, de spirit. Te consider și azi, bibliotecă dragă, paradisul din orașul nostru.

Câteva cuvinte...

Baia Mare este un oraș care citește încă de la originile sale.. Sunt sigură de acest fapt deoarece am trăit în acest oraș de când mă știu, am iubit cărțile

...și-ncă mulți vor trece

dintotdeauna și m-am format cultural aici. Această iubire față de lectură mi-a insuflat-o însăși atmosfera orașului, un aer permanent de urbe medievală în care pasiunile livrești și inspirația artistică și-au găsit de-a lungul secolelor reprezentanți de seamă, mai mult sau mai puțin cunoscuți. Începuturile reale ale Bibliotecii Județene se confirmă în jurul anului 1950, când iau ființă Secțiile de Artă și Cultură din cadrul Sfaturilor Populare Regionale. În ianuarie 1951 ia naștere Biblioteca Regională Baia Mare, fără o inaugurare oficială, și au loc primele împrumuturi de carte. Primul sediu al Bibliotecii a fost un imobil situat pe strada 17 Octombrie, în prezent strada Gheorghe Șincai. În anul 1968 Biblioteca Regională devine Biblioteca Municipală Baia Mare, iar în 1975, prin reorganizare, este redenumită Biblioteca Județeană Maramureș. În 1992 numelui bibliotecii i se adaugă și apelativul „Petre Dulfu”, făcându-se referire la unul dintre cei mai mari intelectuali români, un om cu o cultură întinsă, fiind prezent pe firmamentul de seamă al dascălilor promotori ai celor mai înalte idealuri naționale. Având ca emblemă un mare om de cultură, Biblioteca își ia prețioasa responsabilitate de a apăra și promova valorile umane și mai ales dreptul la cunoaștere și educație aleasă.

Între 2000 și 2001, Biblioteca se mută în noul sediu, pe Bulevardul Independenței, loc care va deveni în scurt timp un spațiu propice pentru dezvoltarea culturală a cititorilor, oferind acestora diferite opțiuni, prin secțiile sale și prin varietatea de evenimente promovate de aceasta, de la expoziții, la piese de teatru, conferințe, concerte, lansări de carte etc.

Biblioteca Județeană reprezintă istorie, e locul în

Sunt ani la mijloc...

care imaginația prinde viață și unde au loc cele mai memorabile întâlniri. Aici l-am regăsit și l-am iubit pasional de atâtea ori pe Eminescu sau l-am urât pe Bacovia pentru că mă lăsa cu prea multe semne de întrebare asupra vieții, l-am întâlnit pe Hugo care mi-a deschis ușa catedralelor pariziene și l-am urmat pe Coelho într-o învălmășeală plăcută de idei. Printre rafturi încărcate de viață nu mai există vârstă și discriminare, este doar omul față în față cu infinitul universului.

Un director... de poveste

Și ca orice așezământ de mare preț, și Biblioteca Județeană are un... păstor, un conducător, care veghează la bunul mers al lucrurilor. Domnul Teodor Ardelean este primul om din cadrul Bibliotecii care te duce cu gândul la cultură. L-am mai văzut, poate am avut ocazia și să discutăm cândva, pe vremea când eram ucenică într-ale gazetăriei. Este unul dintre oamenii care îți inspiră iubire de carte și dragoste pentru învățătură. L-aș considera un Domn Trandafir cu mai multă putere și mai mulți „elevi” prin preajmă. Într-un interviu de-al dânsului, am apreciat următoarea afirmație: „E timpul să mizăm pe cărți și biblioteci”. În aceste vremuri tulburi, doar educația și dragostea pentru cultură ne mai pot salva. Sălăjean de origine, domnul Ardelean a descoperit frumusețile Maramureșului și sunt sigură de faptul că s-a îndrăgostit pentru totdeauna de aceste plaiuri. Cum îi stă bine unui director de Bibliotecă Județeană, dar nu în mod obligatoriu, el și-a absolvit studiile în domeniul filosofiei și literelor, atât în Cluj, cât și în Baia Mare. Titlul de doctor a venit doar ca o încununare a

...și-ncă mulți vor trece

pasiunii pentru carte și cercetare științifică în general. Urmărind activitatea științifică și culturală a domnului Ardelean, putem afirma că este un director cu care trebuie să ne mândrim. A publicat cărți precum *Fariseii lui Iehova*, *Cântece care ne-au însoțit istoria*, articole, studii și, de asemenea, scrieri în domeniul gazetăriei.

Nu voi lăsa pe dinafară cartea domnului Ardelean apărută în 2007 și anume *Din Hiperboreea în... Iberia. Primele biblioteci românești în Spania*, care m-a captivat, pe drept cuvânt, mai ales pentru interesul autorului de a descrie cu lux de amănunte întreaga „aventură” ce a precedat înființarea primei biblioteci românești din Peninsula Iberică, dând informații importante asupra vieții culturale din Spania, strâns legată de cea românească. Este o carte care promovează importanța schimbului cultural între țările europene în special și necesitatea unei bune relații interculturale pe plan internațional, fără a ne pierde în același timp propria identitate. Am găsit în cartea lui Teodor Ardelean un motto care exprimă foarte veridic tot ceea ce reprezintă CARTEA prin raportul dintre viață, moarte și timp, preluat de la Tudor Arghezi: „Până la cărți rămânea mărturie Cimitirul. L-a învins bibliotecă...”.

Biblioteca și cititorii

Întrebând, cercetând, urmărind, nu am întâlnit cititor nemulțumit de Biblioteca noastră. Fiecare și-a găsit răspunsul între rafturile ei. Unii și-au datorat reușitele orelor de studiu petrecute aici, alții și-au regăsit speranțele sau visele, iar cei mai mulți au deschis porți spre infinitul propriului eu. Citez aici doar

Sunt ani la mijloc...

câteva păreri despre ce înseamnă Biblioteca Județeană în viețile noastre:

„E un loc în care ajung când pot cu plăcere. Îmi place să citesc, iar aici găsesc cam tot ce vreau” (Dragoș Hojda, jurnalist citynews.ro).

„Mă regăsesc aici. E ca o casă pentru mine. Iubesc în special sala de lectură, deoarece aici pot studia în liniște și nu de puține ori m-am trezit pierdută în gânduri, când doar ora de închidere mă trezea la realitate... uneori o realitate banală față de ce întâlnim în cărți...” (Cristina Surduc, masterand Universitatea de Nord).

„Este foarte important ca Biblioteca să funcționeze ca instituție culturală de mare amploare, să organizeze evenimente, să promoveze cultura română, să ne adune pe toți laolaltă. E o bibliotecă complexă, angajații sunt foarte amabili, ne oferă tot felul de cărți din orice domeniu. Îmi pare bine că ne oferă și servicii de internet deoarece nu toți au posibilitatea să îl acceseze de acasă. Sursele de informare sunt variate, un lucru foarte bun. Poți să petreci ore în șir în sala de lectură savurând lumea fascinantă și mereu inovatoare a științei și ideilor. Există și o secție de limbi străine, în special engleză, pusă la dispoziția cititorilor, prin care să cunoaștem mai multe despre cultura și civilizația anglo-saxonă” (Andrea Gyurko, profesoară de engleză).

„Am fost de câteva ori la bibliotecă în excursie cu școala. E un loc uimitor, superb. Abia aștept să fiu studentă să pot sta mai mult pe aici. Îmi pare bine că poate oricine din județ să împrumute cărți de la ea. Când mă aflu în această bibliotecă mă simt minunat. Parcă aș vrea să știu mai multe, mi se deschide cumva

...și-ncă mulți vor trece

apetitul pentru informație. Zici că are vrajă asupra mea. Deodată mă simt înconjurată de cărți care parcă îmi fac cu ochiul să le citesc” (Mihaela Pițiș, elevă clasa a VII-a, Școala cu clasele I-VIII Lăpușu Românesc).

Iuliana KOMORNYIK

Neam cu însușiri frumoase și cu multă putere de viață, românii au trebuit să parcurgă etape istorice dure în care nu numai că au fost împrăștiați geografic, dar au fost și sfâșiați istoric și cultural, cel mai crunt proces fiind chiar cel de a i se refuza IDENTITATEA, de a i se oferi alte variante ipotetice înjositoare, de a fi ținut în afara dreptului de a fi, de a i se contesta LIMBA, originea și temeiul ei, pentru a putea fi deposedat de această avere, a fi înstrăinat de Sinele său, deznaționalizat și dezumanizat.

(Teodor Ardelean, Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2009)

Sunt ani la mijloc...

Maramureșul înainte de toate și întâi în toate

*D*emult, cineva m-a întrebat ce înseamnă patriotismul și mândria de a fi maramureșean. Mi-am pregătit un discurs lung și o listă la fel de lungă de atribute. I-am explicat că patriotismul și mândria de a fi maramureșean poate însemna o bătrână care, la 80 de ani, e nevoită să crească animale, trăiește dintr-o pensie minusculă și își lucrează cu greu pământul, dar în genunchi stă numai în biserică și de plâns, plânge numai la icoane și în cimitir.

Mândria de a fi maramureșean poate însemna amintirea dacilor liberi, a lui Ștrifundă, a tinerilor care cântau în surdină cântece patriotice în Închisoarea de la Sighet, a martirilor din Moisei sau a lui Pinteș. Sau, poate, un meșter popular care visează turlle înalte și porți grandioase și care știe că voievod nu înseamnă să ai pământuri și slugi și, vorba lui Noica, „dacă te bați, trebuie să o faci cu zeii, nu cu valetii”. Patriotismul și mândria de a fi maramureșean pot fi definite prin toate astea și multe altele. Acum, dacă cineva

...și-ncă mulți vor trece

„... nu cred să fie vreun maramureșean contemporan care să închege mai bine mândria de a nu sta în genunchi decât în biserică, amintirea, curajul și setea de libertate a eroilor acestor locuri”

mi-ar pune aceeași întrebare, nu aș mai enumera atribute. Aș răspunde cu o sintagmă a lui Teodor Ardelean: „Maramureșul înainte de toate și întâi în toate”. Pentru că nu cred să fie vreun maramureșean contemporan care să închege mai bine mândria de a nu sta în genunchi decât în biserică, amintirea, curajul și setea de libertate a eroilor acestor locuri și viziunea curajoasă a meșterilor populari ca directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”.

Și încă ceva: aș adaugă că mândria de a fi maramureșean înseamnă și a cunoaște oameni adevărați, liberi, educați, curajoși și fericiți ca și el. Pentru că, dacă Poe are dreptate, și fericirea are patru condiții: Viața în aer liber, Iubirea, Detașarea de ambițiile meschine și Creația, atunci Teodor Ardelean este cu siguranță un om fericit. Și noi nu-i mai putem dori decât sănătate. La mulți ani!

Ioana LUCĂCEL
Director general, „Gazeta de Maramureș”

Sunt ani la mijloc...

*Îl invidiez pe Tedy Ardelean?!
sau
Un enciclopedist din
parfumul iluminismului*

Î l invidiez pentru că este mai bun decât mine. Pentru că este stăpân peste un imperiu de cărți. Pentru că a fost în Biblioteca din Alexandria. Pentru că știe să se risipească socratic. Pentru că știe să mă critice fără să mă supăr. Pentru că îmi este prieten la nevoie. Pentru că stăpânește ca nimeni altul arta oratoriei. Pentru că face din întâlniri adesea banale evenimente pentru cetate. Pentru că este cel mai mare sofist al timpurilor noastre. Ca să vă conving am să vă relatez două întâmplări, iar Tedy le-a fost protagonistul. S-a întâmplat la Baia Mare, în sala mică a Casei de Cultură a Sindicatelor, se lansa *Codul lui Hammurabi (1792-1750 î. Hr.)* în prezența ambasadorului din Irak în România și a mai multor personalități. Era cu puțin timp înainte de căderea lui Saddam Hussein. Discursul lui Tedy a fost atât de antiamerican, încât

...și-ncă mulți vor trece

am avut senzația că nu va trece mult și toți cei prezenți în sală vom fi arestați. Adevărul rostit de Tedy a fost la înălțime. Ropote de aplauze se loveau de pereții capitonajii ai sălii. Ce mai, întâlnirea a fost de mare succes, cu Tedy la tribună.

Nu trec nici două săptămâni și la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” se lansează cartea unui american. Tedy din nou în față. Discursul proamerican încântă auditoriul și în mod special pe autorul cărții. Și de data aceasta a primat adevărul.

Tedy este asemenea sofiștilor, descoperă propriul adevăr pentru el și pentru alții. Adevărul este relativ la fiecare subiect.

În această situație fiecare om își cunoaște propriul adevăr. Tedy a devenit pentru Țara de Nord o sumă de adevăruri pe care le-a prezentat într-un discurs oratoric de excepție și adesea într-un exercițiu actoricesc genial. Socrate este primul care critică relativismul sofiștilor. În același timp Tedy este un spirit socratic, un risipitor de înțelepciune și cultură, un enciclopedist din parfumul iluminismului și un post-modern când declară că iubește femeile dar nu înghite literatura lui Cărtărescu.

*„Tedy este asemenea sofiștilor,
descoperă propriul adevăr pentru el
și pentru alții.”*

Sophisles = înțelept, apelativul cu care ar merita dezmiardat la fiecare întâlnire cu el.

Sofiștii antichității au predat cunoștințe politice, oratorice și filozofice pentru ca tinerii să poată participa la viața publică și pentru lecțiile lor erau plătiți.

Sunt ani la mijloc...

Tedy predă asemenea lecții în cetate fără să primească nici un ban.

Pentru a conduce, trebuie să știi. Adesea se invocă pe cel mai celebru dintre sofști, pe Protagoras, pe cel care a spus că omul este măsură tuturor lucrurilor. Tedy este o asemenea măsură pentru lucruri, întâmplări și ființe. Tedy este biblioteca ambulantă pentru românii din diaspora, este omul care știe să se muleze pe eveniment.

Încă din antichitate se cunoaște moda mulajelor, iar discursul lui Tedy nu se ține niciodată în muzeul figurilor de ceară.

Platon i-a numit pe sofști vânzători de iluzii. Scriitori mărunți sau cunoscuți se doresc la pupitrul lansării unei opere în lume.

Consilierii locali și cei județeni au crescut la umbra sa. Toate celelalte discursuri au fost fade, neimportante, lipsite de culoare.

Tedy ar fi meritat să fie ministrul Culturii câtă vreme s-a risipit în Senatul României.

Tedy este alături de V. R. Ghenceanu și Ioan P. Pop, sălăjeanul care a spălat rușinea celor ce au fugit spre Baia Mare. Multe aș mai avea de scris despre el dar aștept să citesc ce au scris Roatiș, Dunca și Voloș pentru că am intrat cu nerușinare pe tărâmul lor.

Cu invidie totală,

Nicoară MIHALI

Teodor Ardelean - la ceas aniversar !

Oamenii pot fi cunoscuți: fie din contact direct cu ei, fie din cunoașterea faptelor lor (de bine sau de rău), fie din auzite.

Pe ilustrul manager al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, Maramureș îl cunosc mai mult din faptele sale de cultură, despre care am aflat din presă și uneori din discuțiile avute cu oameni din Județul Maramureș, iar mai nou de pe internet. Prima dată l-am întâlnit acum vreo 5-6 ani în orașul viorilor, la ZILELE BIBLIOTECII MUNICIPALE PETRU MAIOR din Reghin, iar câțiva ani mai târziu, la o activitate a Bibliotecii Județene Mureș.

M-am bucurat să-l întâlnesc, o spun foarte sincer, deoarece după revoluție mă mândream cu senatorul Teodor Ardelean, pentru că era primul om din sistemul nostru de biblioteci publice care a ajuns în forumul legislativ al țării.

Trebuie să amintesc că sunt și eu om al cărții, cu o experiență de aproape patru decenii în activitatea

Sunt ani la mijloc...

de lectură publică, și cu peste trei decenii în managementul de bibliotecă.

Când l-am auzit prima dată vorbind pe domnul prof. dr. Teodor Ardelean, mi-am dat seama că este unul din cetatea cărții, adică de-al nostru, format în timp în bibliotecă și pentru bibliotecă, om care cunoaște activitatea cu cartea din interiorul instituției bibliotecare și nu din auzite, așa cum se întâmplă mai nou cu cei ce pătrund în sistemul de biblioteci publice pe criteriile politice.

Prof. dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, autor al mai multor cărți, este omul de cultură care personalizează spațiul bibliotecii cu experiența sa, cu personalitatea sa, cu pregătirea sa profesională, cu respectul pentru sine și pentru profesia aleasă.

Nu putem să ne închipuim lumea fără bibliotecă. Există o putere nelimitată pe care bibliotecile o exercită asupra lumii, putere dată de cantitatea și calitatea informațiilor deținute și vehiculate, iar suprema creație a bibliotecarului este biblioteca.

Într-un interviu, domnul prof. dr. Teodor Ardelean spunea despre biblioteca pe care o conduce că este: „cea mai mare, cea mai frumoasă, cea mai modernă, cea mai utilă și cea mai utilizată bibliotecă publică românească”. Sunt convins că avea dreptate. Stau însă și mă întreb dacă Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Maramureș a ajuns din întâmplare ceea ce este? Oare nu este mai întâi meritul omului care a condus această instituție? Să nu uităm proverbul care spune că omul sfințește locul. Unii oameni au vocație de a construi, iar alții, pentru a distruge ce au construit înaintașii lor. Cred cu convingere că

...și-ncă mulți vor trece

omul Teodor Ardelean are vocație de a construi, iar biblioteca publică pe care o conduce îi datorează în mare parte succesul.

Acum, la ceas aniversar, din spirit de breaslă sau pur și simplu din bunul simț românesc, îi urez omului Teodor Ardelean un sincer La mulți ani!, cu sănătate, și-i amintesc că în scurt timp, biblioteca publică poate deveni și pentru Domnia Sa o a treia casă.

Prof. Gh. MOLDOVAN
dir. Biblioteca Municipală Târnăveni

Aniversare

Aniversările sunt, de regulă, prilejuri de sărbătoare, dar și de bilanțuri și, deci, de aduceri aminte. Indiferent care este vârsta pe care o aniversăm, ne face plăcere să ne înconjurăm de prieteni, pentru că ei, prietenii, ne transmit căldura, încrederea, siguranța, bucuria necesare vieții. Prietenia se naște greu nu numai pentru că este specială, ci și pentru că ea se raportează la oameni și oamenii sunt atât de diferiți unii de ceilalți. Prietenia nu se caută, ea se naște pur și simplu din afinitatea pe care o prezintă două sau mai multe persoane.

Dar oamenii nu trăiesc izolați; viața lor privată se întrepătrunde cu viața socială, respectiv cu relațiile profesionale. Foarte multă lume consideră, asemenea teoriei afacerilor, că relațiile profesionale pleacă de la legăturile interumane, că succesul unui parteneriat între două instituții/firme depinde de relația strictă dintre reprezentanții acelor instituții/firme. Ca orice teorie, și aceasta poate fi contrazisă de excepții. Adică, se poate întâmpla lucrul fericit ca un parteneriat între două instituții să determine o relație specială între

...și-ncă mulți vor trece

persoanele care sunt implicate în acest parteneriat. O astfel de excepție este relația deosebită pe care o am eu, ca reprezentant al Centrului Regional pentru Promovarea și Protecția Proprietății Industriale coordonat de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) cu Domnul Teodor ARDELEAN, Director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare.

Parteneriatul dintre Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, ca patron spiritual al rețelei de Centre Regionale și Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, a luat naștere în anul 2004, la inițiativa comună a Fundației Centrul pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii Maramureș (CDIMM) în calitate de structură gazdă a Centrului Regional pentru Promovarea și Protecția Proprietății Industriale și a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”. Reprezentanții celor două instituții, una privată și cealaltă de stat, au decis că amplasarea Centrului Regional în incinta bibliotecii poate determina mai buna diseminare a serviciilor din domeniul proprietății industriale/intelectuale în rândul comunității locale și regionale, comunitate în a cărei slujbă se află și lucrătorii bibliotecii. Acest parteneriat public-privat de succes a fost consfințit nu numai de faptul că Centrul Regional OSIM se află și funcționează de aproape 7 ani în bibliotecă, dar și de faptul că această locație a fost botezată, în mod cât se poate de original și ingenios, „Brevetotecă”, chiar de către Domnul Teodor ARDELEAN, Director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”.

Timpul a dovedit și dovedește cu prisosință că numele de Brevetotecă a fost predestinat să fie special nu numai din punct de vedere semantic (el sugerând locația dar și conținutul, și anume faptul că lucrează

Sunt ani la mijloc...

cu brevete), dar și din punct de vedere al încadrării sale perfecte în specificul activităților și serviciilor care se desfășoară în Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”. Parteneriatul acesta reprezintă un unicat deoarece este singura bibliotecă din țară care găzduiește un Centru Regional al Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci și printre puținele biblioteci din lume care se pot mândri cu o astfel de relație.

Acest parteneriat, născut ca o relație profesională între două instituții, s-a cristalizat, cu timpul, într-o foarte bună colaborare cu angajații bibliotecii și cu Directorul acesteia. Ei m-au adoptat pe mine ca și cum aș face parte din familia lor, iar eu m-am străduit să fiu la nivelul așteptărilor lor.

Toate aceste motive de laudă și bucurie se datorează, în cea mai mare parte, personalității de excepție care este Domnul Teodor ARDELEAN, lucru pentru care se cuvine să-i mulțumesc.

O vorbă veche românească spune că „Omul sfințește locul”. Fără nicio îndoială, acest loc minunat, care este Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, în care se află și Brevetoteca, este sfințit cu dăruire și înțelepciune de cel care-i conduce destinele, Domnul Teodor ARDELEAN.

Carmen NEACȘU

Destinul de viață lungă

*D*estinul (destul-nu-i) e clădit din vibrații...
Cuvântul îi dă formă, culoare, sens...

VIAȚĂ !

Pământenii îl împart în fâșii, de o parte și de alta a tropicelor, îl rup și fac noduri ecuatorului... Adesea nu pot reface mersul firesc al vremilor... Influențele din afară trec mai mereu peste pâlparea acelei scânteii divine ce ne face OAMENI!

Pentru cei neștiuți și uitați și pierduți în lutul orb și risipiți prin veacuri, dar care au fost sarea pământului și care au purtat pe umerii lor binele lumii sunt scrise rândurile acestea. Cred că nu e nimeni dintre noi care să nu fi cunoscut asemenea oameni.

Să-i înmulțim cu numărul incalculabil al generațiilor, cu întinderea continentelor și cu puzderia insulelor și, adunându-le, în gândul nostru, umbre fără nume și chip, să-i celebrăm o clipă, aici și acum, în zarva plină de nume a istoriei.

În ei se întrupează acea parte din bine a speciei grație căreia omenirea are totuși chip omenesc și a dăinuit în ciuda crâncenelor ei cusururi. Am putea

Sunt ani la mijloc...

„... puterea de a răspândi în jurul său încredere și bucurie, iubire și har.”

să-i numim buni prin natură sau, dacă vrei, buni pentru că așa i-a lăsat Dumnezeu printre noi.

Ei nu trebuie neapărat gândiți în funcție de anumite crezuri, coduri morale sau legi, ci în spontaneitatea din adânc a ființei lor, care poate fi chiar bunătate, sau cinste sau răbdare sau dreptate, smerenie, îndurare sau curaj, dăruire, necruțare de sine, cheazășia cuvântului dat, devotament, fidelitate și onoare, dărzenie sau, printre nu multe altele, puterea de a răspândi în jurul lor încredere și bucurie, iubire și har.

Sunt cei înzestrați cu un fel de exemplaritate inefabilă, ca reprezentanți ai unui bine necontingent, martori ai acelei părți a omenescului pe care, printre atâtea rele și printre atâția răi, suntem înclinați prea adesea s-o uităm.

Există un mit hașidic potrivit căruia se află mereu și mereu, împrăștiați pe Pământ, treizeci și șase de înțelepți, oameni de obicei nevoiași, umili și umiliți, oameni fără nume pe care se sprijină lumea ca să nu cadă în pierzanie, oameni drepți în strâmbătate și îndărătnici sub bici, în întunericul vremilor. Dar treizeci și șase este doar expresia simbolică a unei prezențe mult mai cuprinzătoare în dănuirea ei. A tuturor celor care trăiesc și făptuiesc ținând dreaptă cumpăna istoriei cu o mână nevăzută, iar apoi se duc în uitare.

Dacă cineva vrea pilde, să recitească parabola samariteanului, căruia, spre deosebire de preot și de levit, i s-a făcut milă de cel căzut în drum și i-a legat

...și-ncă mulți vor trece

rănilor și a turnat peste ele untdelemn și vin; apoi l-a pus pe dobitocul lui, l-a dus la un han și a îngrijit de el. A doua zi, când a pornit la drum, a scos doi dinari, i-a dat hangiuului și i-a zis : „Ai grijă de el și, orice vei mai cheltui, îți voi da înapoi la întoarcere”.

Condiția noastră este înălțată și izbăvită prin neîncetata aflare în lume a celor buni și drepecți și curați. Și nu trebuie să ne gândim la ei decât cu venerație, cu recunoștință și cu dragoste, fără vreo încrâncenare pentru soarta lor: prezența lor în omenire este, spre binele ei, adâncă, cum adânc e și râul, dar este și ușoară, ca un zâmbet ascuns în lumină, mereu.

Cineva, prin Renaștere, pare-mi-se că în Olanda, a scris în latinește câteva tomuri de Vieți ale oamenilor obscuri. N-am citit cartea, dar iată ce s-ar mai cuveni spus : la sfârșitul sfârșiturilor, când toate vor înceta și vor fi judecate, ultimul poet al lumii să citească, în tăcerea aceea și în acel alt timp și altă lumină, numele tuturor celor fără de nume, de la un capăt la altul al vremii. Numele celor nevădiți și uitați și de nici o seamă, care au purtat lumea, sarea pământului, sămânța și roada ascunsă a lui... Numele celor care, din sinele lor și de-a lungul neîncetatei pătimiri, au păstrat sensul nepereche al umanului...

În spațiul acesta binecuvântat, într-un nord devenit simbol și pecete de har, a ajuns un OM care a făcut să se împlinească menirea. Cel de sus să-i dea sănătate și putere! Și destin de viață lungă!

La mulți ani, Domnule Director Teodor Ardelean!

Adrian POP

Sunt ani la mijloc...

***

*gîndul lunii petrece
melancolia albastră a vulturilor
tunete bătrîne către gura de vale
puntea boltită peste ape străvechi
și vara...
vara ce stă să vină
neumbrită
și copilăreștile frîngerii...
cînd ai să afli ce am văzut în zare
sub stînci și pe dealuri...
umbra străinului rătăcitoare
peste timpul mai aspru
înainte de a ajunge iluzie
va fi de ajuns misterul refugiului...
știința ta fără margini
se-ncape-n cuvînt...*

(Versuri de Adrian Pop)

...și-ncă mulți vor trece

Teodor Ardelean – Om al valorii și curajului

*N*e-am obișnuit, din păcate, să trăim și să acceptăm răsturnarea valorilor ca un lucru firesc și normal. Întâlnim o astfel de logică, aproape generalizată, în limbaj, în comportament, în atitudini, în ținută. Suntem, prin urmare, invadați de urât, de lipsa de politețe, de un limbaj agresat de injurii, de agramatisme etc.

Fiind foarte grăbiți, ne vine greu să ne oprim pentru un popas și să reflectăm cu folos la starea în care am ajuns sau să vedem încotro ne îndreptăm, dacă mergem bine, dacă mergem rău!

Modelele sunt rare, iar cele care sunt riscă să fie taxate drept excepții de la regulă.

Din fericire, există și excepții adevărate. O astfel de excepție este și colegul nostru, Teodor Ardelean – Om al valorii și curajului, care crede într-un sistem de valori sănătoase și puternice, pe care le promovează neobosit.

Glasul lui, afirmat de la tribuna Parlamentului României, în presă, în conferințe, în simpozioane, oriunde i se ivește prilejul, degajă putere de convingere.

Sunt ani la mijloc...

„Pentru el însă, a fi patriot înseamnă a investi fiecare faptă zilnică cu conținut concret și relevant.”

Nu ezită să se numească patriot, concept demodat și anacronic, după unii. Pentru el însă, a fi patriot înseamnă a investi fiecare faptă zilnică cu conținut concret și relevant.

Citindu-i cărțile, citind revista *Familia Română* pe care o editează, văzând ctitoria sa de suflet, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare, văzând edificiul acestei instituții prestigioase, dar mai ales sufletul de care este animată, vă veți convinge că avem tot mai mult nevoie de acești idealști valoroși și curajoși, ca Teodor Ardelean.

Doina POPA,
Președinte ANBPR

La aniversarea unui prieten...

Ș I cunosc pe Tedy de – iată! – mai bine de patru decenii. Întîlnirea noastră a avut loc sub semnul filosofiei, la Universitatea clujeană cînd, tineri, abia ieșiți din adolescență, credeam cu naivitatea proprie vîrstei că studiul lui Platon și Aristotel ne va aduce cunoaștere și înțelepciune.

Mirajul tărîmului invadat de concepte și-a păstrat prospețimea doar în ceea ce mă privește, rămas de atunci robit lumii ideilor...

În schimb, Tedy, natură impetuoasă, vulcanică, îndreptată spre acțiune, a considerat prea strîmtă sala de clasă, deturnîndu-și de timpuriu destinul – în măsura în care sîntem autorii propriilor opțiuni...

Ne-am reîntîlnit, ca prieteni, la Baia Mare, la puțin timp după ce imprevizibila soartă a pierdut ocazia de a ne pune față în față, concurenți, într-o emisiune de cultură generală televizată. Om al Sălajului, Tedy a ales – din statornicul Nord – urbea noastră în care, din necunoscut la început, va deveni,

Sunt ani la mijloc...

*„Există în personalitatea lui Tedy
un autentic și vibrant filon patriotic...”*

datorită unui noian de calități, dar și a unor împrejurări faste, unul dintre „stîlpii” ei, ca să folosim expresia lui Ibsen.

Iubitor de carte și de cultură, va căuta – modest, la început – să-și aducă obolul în acest domeniu.

Avînd o experiență în ziaristică la Zalău, va iniția cu entuziasmul firesc tinereții, a doua serie a revistei studențești „Nord” – în care cu melancolie îmi aduc aminte că m-a publicat și pe mine – și a înființat grupul „Satiricon”, tot studențesc, cu care a cutreierat, fructuos, țara.

Evenimentele din decembrie 1989 l-au „prins” inspector în instituția care păstora cultura maramureșeană, instituție care ne apropiase prin cîteva manifestări dedicate celor doi corifei ai Unirii – George Pop de Băsești și Vasile Lucaciu –, ca și apariției unor cărți despre oamenii locului, și nu numai.

S-a retras strategic tot între cărți, la Biblioteca Județeană, relegată în acei ani într-un cămin studențesc, de unde nu pregeta să se implice în evenimentele inedite ale ineditei noastre tranziții.

Într-un alt moment de opțiune, după incendiara lună martie a anului 1990, destinul ne-a pus față în față! Am ales să rămîn cu elevii și, ulterior, studenții „mei”, Tedy lansîndu-se – tot viguros și fructuos – în politică, unde, să recunoaștem, este printre pușinii cu adevărat la locul potrivit.

Bun orator, cu o cultură filosofică, literară și religioasă de invidiat, cu un discurs seducător, bun psi-

...și-ncă mulți vor trece

holog – deci cunoscător al oamenilor –, dinamic, perseverent, Tedy are și o calitate mai puțin regășibilă la politicianii romîni de astăzi (și poate dintotdeauna): este cinstit, corect și exigent cu sine și cu cei din jurul său.

Reprezentant al județului nostru în Parlament, a reprezentat cu recunoscută competență țara noastră peste hotare, din urgisita Moldovă pînă în lăudatul paradis american.

Revenit acasă din Parlament, nu a renunțat la politică: a demonstrat că o politică – a culturii, mai ales – se poate face și de la așa-zisa periferie, nu doar de la centru. A edificat o instituție de nivel european în acest colț de țară, o adevărată Casă a Cărții, pe care o privim cu o nedisimulată mîndrie. De aici, cultura romînească s-a răspîndit în Europa, prin bibliotecile deschise, prin osîrdia lui Tedy, la Chișinău, Salamanca, Glasgow etc.

În prezent păstorește și două reviste: una pentru țară – *Bibliotheca septentrionalis* –, alta pentru romîni din afara granițelor – *Familia română* – ambele cu o înaltă ținută grafică și cu un conținut pe măsură, ce se constituie într-o atît de necesară și de apreciată hrană spirituală pentru cei care iubesc limba, dar și cultura romînească, ducîndu-le dorul acolo unde trăiesc.

Cînd s-a înscris – tardiv, zic eu, avînd în vedere posibilitățile sale – la un doctorat în filologie, m-am mirat: de ce să-și exercite Tedy capacitățile de analiză și sinteză pe o temă ca „Astra” și nu pe operele lui Platon sau ale altor filosofi dragi lui?

Răspunsul mi l-am dat tot eu, după cîțiva ani, cînd am citit masiva carte care a rezultat din mi-găloasa și penetranta cercetare a unui uriaș material faptic privind preocupările „Astrei” pentru apărarea

Sunt ani la mijloc...

și cultivarea limbii române. Există în personalitatea lui Tedy un autentic și vibrant filon patriotic pe care nu și l-a cenzurat, ba dimpotrivă, l-a cultivat și-l exteriorizează oricând are ocazia, în mod firesc. Firescul devenit la alții o excepție, din păcate. De altfel, și activitățile sale culturale sînt expresia sentimentului de dragoste și admirație pentru sufletul românesc, reiterînd și perpetuînd, într-un alt context, desigur, vocația demiurgică a „Astrei”.

Multe s-ar putea spune acum, la ceasul unui prim bilanț, ocazionat de rotunjimea vârstei, mai ales despre ultimele două decenii de bogată și susținută activitate în care Tedy și-a risipit cu dărnicie entuziasmul, generozitatea, știința și, nu în ultimul rînd, sănătatea. O vor face, desigur, alții – și în primul rînd cei care-i stau în preajmă. Eu îi scriu aici un sincer „La mulți ani”, dorindu-i multă sănătate și aceeași – nealterată de anii care vor veni – tinerețe spirituală!

Florian ROATIȘ

*Teodor Ardelean,
un om de omenie la ceas
aniversar*

*P*e domnul Teodor Ardelean l-am întâlnit și cunoscut doar timp de câteva ore... într-o zi de joi. Suficient pentru a-mi face o impresie pozitivă despre domnia sa, despre personalitatea sa complexă, despre eleganța cu care și-a oferit serviciile de gazdă, despre inteligența cu care își conduce minunata sa întreprindere și despre ambianța de care se bucură cei care îl au conducător. Nu sunt vorbe în vânt, nici laude deșarte, sunt fapte pe care le-am constatat după principiul „vino și vezi!”. Am fost, am văzut și am rămas plăcut impresionat! Chiar dacă locuiesc la o distanță de aproape douăzeci de mii de kilometri de Baia Mare, încerc să scriu aceste rânduri fără tendință, ca un omagiu și... să dau Cezarului ce e al cezarului atunci când o merită! Nu știu dacă îl voi mai întâlni vreodată în carne și oase... dar țin să-i mulțumesc pentru acea zi în care m-am simțit onorat și apreciat de către acest om care mi-a acordat o atenție deosebită...

Sunt ani la mijloc...

Am plecat de la Oradea spre Baia Mare, într-o zi ploioasă de toamnă, mai precis joi, 15 octombrie 2009, împreună cu bunul meu prieten, regretatul scriitor Constantin Mălinaș, care îmi propusese să-l însoțesc în acest oraș, nu prea cunoscut mie, pentru a ne lansa cărțile proaspăt ieșite de sub tipar. Fără să fac pe modestul l-am întrebat cu scepticism... cum poate să mă ducă într-un loc unde eram un mare necunoscut, la un eveniment care trebuie organizat cu eforturi, cu audiență, cu migală, și cu seriozitate! Mi-a răspuns zâmbind „Mergem la Tedi, prietenul meu! Se ocupă el de toate... I-am spus că vin cu tine! I-am trimis prin internet cărțile noastre în format electronic să le vadă. A făcut deja și afișe pentru lansare... Doar cărți să avem suficiente, căci cititorii ne așteaptă!” Am acceptat, dar cu unele reticențe. Pe parcursul celor 180 de kilometri de drum care despart cele două orașe din nordul Transilvaniei, l-am tot descusut pe amicul Mălinaș pentru a afla mai multe amănunte. Iată ce mi-a relatat: „Pe Teodor Ardelean îl știu de mulți ani. Este un om minunat, un bun patriot, un bun coleg, un intelectual de marcă, un promotor cultural... și un director care conduce una dintre cele mai valoroase biblioteci din țară. A excelat și în politică, a fost senator... de fapt chiar vicepreședinte al senatului!” Și astfel mi l-a descris timp de aproape trei ore cât a durat drumul cu mașina. Am mai aflat că este conducătorul Bibliotecii „Petre Dulfu”, că a absolvit trei facultăți - istorie-filozofie, drept și pe cea de litere -, că este doctor în filologie, scriitor prolific, jurnalist, că

„Este omul cu care poți deveni prieten de la prima întâlnire.”

...și-ncă mulți vor trece

are un suflet de aur și că a ajutat deseori mulți oameni aflați la necaz.

Domnul Mălinaș fusese și el director de bibliotecă județeană, la Oradea, de unde în urma unor manevre neprincipiale fusese schimbat la ordinul noilor emanați politici ai zilelor noastre. Prin 1999, conferențiarul universitar dr. Constantin Mălinaș, pe atunci director al Bibliotecii Județene Bihor „Gheorghe Șincai”, a fondat la Oradea revista „Familia Română”. Timp de șapte ani a îngrijit-o și a crescut-o ca pe propriul său copil. În 2006, noua conducere a bibliotecii a sistat apariția acesteia. Pentru cel care a conceput-o a fost o grea lovitură. S-a luptat să o mențină în viață în urbea sa natală, acolo unde a fost plămădită, cerând clemență și bătând pe la ușile primăriei locale, consiliului județean sau chiar și pe la cele ale unor organizații neguvernamentale. Dar fără niciun succes! Nu a găsit nicio înțelegere! Atunci, Teodor Ardelean, bunul său coleg de la Baia Mare, i-a oferit sprijinul de a duce mai departe continuitatea *Familiei Române*. Și astfel a ajuns minunata publicație literară să aibă o nouă casă, într-un alt județ! Noul ei director a depus atâta suflet în această revistă încât a făcut din ea o instituție! Da! O revistă-instituție! O instituție de cultură literară! O revistă în care publică mulți scriitori cu condeie de seamă. O revistă modernă, de o calitate ireproșabilă, o revistă care se încadrează perfect în frumusețea și ambianța bibliotecii „Petre Dulfu” din Baia Mare! Ce mai, cireasa de pe tort a acesteia!

Bolnav de o maladie terminală, Constantin Mălinaș, mi-a mai destăinuit o durere sufletească... Spe-

Sunt ani la mijloc...

cialist în biblioteconomie, sfragistică, sigilografie și medalistică, profesorul colecționase pe parcursul vieții o mulțime de materiale de studiu, precum cărți, medalii, grafică mică de carte, desene exlibris, și altele... Acestea cereau un loc de expunere... o sală specială. Copiii săi nu își puteau permite o asemenea locație. Și de data aceasta l-a ajutat inimosul său prieten, Teodor Ardelean, oferindu-i o sală dotată cu mobilierul necesar de expunere, cu vitrine și panouri, care onorau o mare parte din importanta sa colecție. Sala a fost numită „Constantin Mălinaș” și este un veritabil muzeu dedicat acestuia.

Când am ajuns La Baia Mare ploua mărunț și des! Primul contact cu clădirea bibliotecii m-a surpris! Un edificiu nou-nouț, cu o arhitectură modernă! Se zice că este cea mai frumoasă bibliotecă din țară! Am fost întâmpinați cu căldură de gazde, parte de elită a celor care trudeau pentru bunul mers al culturii în urbe. Atunci l-am întâlnit pentru prima dată pe acest om minunat... pe domnul Teodor Ardelean! Mi-a întins o mână mare și prietenoasă și mi-a spus câteva cuvinte de bun venit. Am simțit că are un suflet deosebit de blând. Este omul cu care poți deveni prieten de la prima întâlnire. Un om pe care îl respect și îl salut cu stimă acum la ceas aniversar. Șaizeci de ani sunt o viață de om... Există totuși oameni care în șaizeci de ani trăiesc atât de intens cât alții în două vieți. Consider că unul dintre aceștia este și domnul Teodor Ardelean!

George ROCA
Sydney, Australia

...și-ncă mulți vor trece

Domnului TEODOR ARDELEAN

Cresc rădăcini

*Cresc rădăcini
din sufletu-i adânc...,
curate ape intră
în suflet...,
fluiere intră
în cuvânt,
cine știe...,
cine sunt?!
Eu sunt Teodor Ardelean,
cum nu știți?
Eu mă știu mai mult cu voi...
Trăim cu toții între Noi...*

Cu stimă,
Dumitru RUS

Sunt ani la mijloc...

Un om pentru sufletele și cultura românilor

Nu știu câți au avut bucuria de a-l întâlni și apoi a-l cunoaște pe Dl. profesor, doctor, senator, Teodor Ardelean, directorul bibliotecii județene „Petre Dulfu” din Baia-Mare.

Eu am avut nu numai bucuria, ci prilejul constatării că Teodor Ardelean este un mare patriot român.

În întâlnirile și discuțiile începute de domnia sa cu mine, care scriu aceste cuvinte, și prof. dr. senator erau o lecție de patriotism curat, fără patimă, o lecție de comportament omenos, sincer și din nou spun curat precum lacrima din ochii țaranului român din care atunci când plâng curg lacrimi și nu apă.

L-am cunoscut pe dl. Senator, prof. dr. Teodor Ardelean cu mulți ani în urmă. El mi-a fost, și îmi este și astăzi, un excepțional exemplu de om cultură și bărbat de stat.

Când eram necăjit pentru anumite nereușite pe plan administrativ sau artistic, cum a fost dorința mea de a realiza un disc „Electrecord” cuprinzând cântece din folclorul mineresc și când, în timpul înregistră-

...și-ncă mulți vor trece

rilor, personalul (echipa de înregistrări) de la „Electrecord” am primit un telefon prin care s-a dispus neînregistrarea discului cu folclor mineresc. Eram disperat și nu am avut cui să mă adresez pentru clarificarea situației. M-am adresat telefonic domnului senator Teodor Ardelean, căruia i-am spus ce mi se întâmplă. Mi-a spus: „Stați pe loc, nu plecați, în timp de o oră veți avea un răspuns.” N-a durat o oră și s-a primit un telefon de la cei care au sistat înregistrările: „Dați drumul mai departe și realizați discul cu cântece din folclorul mineresc cu Nicolae Sabău.” Regret că atunci, pe moment, am uitat să-i mulțumesc domnului senator Teodor Ardelean. O fac acum: „Mulțumesc domnului Teodor Ardelean.”

Acum cele 14 cântece din folclorul mineresc se regăsesc în documentarul artistic intitulat *Din lumea noastră fără cer*.

Documentarul artistic *Deasupra noastră n-avem cer este „unicat”*.

Așa a lăsat Dumnezeu, ca România să aibă oameni ca dumneavoastră. Sunteți unul dintre acele personaje celebre, primite cu drag în memoria colectivă a neamului românesc. Faptele dumneavoastră au scris istorie, iar chipul dumneavoastră trebuie de pe acum așezat în galeria marilor oameni de cultură, sub motivația că dumneavoastră sunteți un bun dăruit de Dumnezeu României și neamului nostru românesc.

Vă dăruiesc aceste cuvinte ca ceva ce vă aparține - o moștenire de neam pentru cei ce vor urma după noi.

Nicolae SABĂU
Rapsod național

Sunt ani la mijloc...

Cine nu știe cine e Teodor Ardelean?

*C*u o remorcă de ani în urmă, pe vremea când eram, drăgălică Doamne, și eu tinerel alumn și credeam că tot ce zboară cântă precum privighetorile, pe vremea când credeam că democrația e o nevinovată și de neprihănit fecioară căreia îi plac numai flăcăii imperialiști iar noi eram porniți cu toții spre comunism în zor, pe când eram cu toții, foarte patriotici, nu ca cum când orice Ciki-ciki se luptă să spânzure fantoma lui Avrămuș din cauza căruia face tot felul de pandalii noaptea în pat, pe când Săsarul curgea mai liniștit ca Donul și mnirosea așa de îmbătător că te doboră de pe pod, pe vremea îndărătnicului Cârmaci, când dogma era mai mare și mai cinstită ca Piatra Vergină iar viitorul părea tot ca acuma, îndepărtat și galben cu nuanțe gri petrol, pe locul unde acum se înalță mândră, eficientă și impunătoare Biblioteca Județeană „Pătru Dulfu” se întindea, în toată splendoarea sa, un maidan buruienos, plin de tufișuri, de arbuști și de rugi de mure unde, pe înserate ieșeau turme de capre la păscut. De unde să fi

...și-ncă mulți vor trece

*„...el a gândit Biblioteca
în conexiune cu spiritualitatea
maramureșeană iar aceasta în directă
legătură cu spiritualitatea lumii...”*

știut eu că acolo se va ridica mare zidire, când totul părea că se surpă și se năruie? Mai târziu o macara scotea niște lespezi și încet și greoi locul a fost împrejmuț și a început lucrul la ceva misterios.... Aveam să aflu mai apoi că acolo va fi biblioteca județeană și că de ea se ocupă un domn, Ardeleanu, dar nu am făcut deloc legătura cu Teodor Ardeleanu, Teđy, cel care ne fusese director cultural la Institutul de Învățământ Superior din Baia Mare celor care aveau tangențe cu atare îndeletnicire, sub o formă sau alta. Căci Domnia Sa era un spirit contaminant pozitiv, care atrăgea atenția prin rigoare și idei noi și interesante, un om în preajma căruia nu se vegeta, ci se trăia. Teodor Ardelean a făcut *Satyriconul* baimărean cunoscut în toată studențimea românească, a pus filologia maramureșeană și creatorii de literatură din Baia Mare, unde se credea că nu există decât minerit, printre instituțiile similare din întreaga țară și a făcut din revista studențească *Nord* o revistă cunoscută și apreciată de tineri. Datorită acestei stări de lucru favorabile, într-o vreme când se închideau tot mai multe porți de cultură și nu se mai deschideau altele, ca secretar de redacție al revistei am călătorit și am vizitat toate marile centre studențești din țară împreună cu alți colegi și am format împreună un spirit diferit de al vremii, am visat altcumva, am fost într-un

Sunt ani la mijloc...

fel racordați la adevărata contemporaneitate a timpului și nu la cea a dogmei comuniste.

Ne-a apărut și ne-a fost aproape, ne-a sprijinit și ne-a susținut ideile. Teodor Ardelean a însemnat și înseamnă mult pentru mine, ca individ și ca poet, nici nu aș putea defini clar ce: o stare de spirit, încrederea că lucrurile se pot mișca și înspre bine și spre folosul nostru, un reper pentru cărările bune.

El a visat Biblioteca în parametrii monumentali ai termenului, el a gândit Biblioteca în conexiune cu spiritualitatea maramureșeană iar aceasta în directă legătură cu spiritualitatea lumii, cultura fiind pentru el temelia lumii și a ființei iar Cartea - cărămida de zidire a unui templu etern, indispensabil vieții omenеști. Cine nu știe cine e Teodor Ardelean?: directorul uneia dintre cele mai mari Biblioteci din țară, profesorul, senatorul, omul politic, oratorul capabil să spună lucruri esențiale despre multe din problemele de actualitate, datorită unei vaste culturi enciclopedice, omul de cultură, organizatorul de evenimente culturale recunoscut și apreciat în județ și în țară.... Pentru mine, Teodor Ardeleanu este un mare om de cultură de la care am avut de învățat o mare parte din tinerețea mea și nu numai...

„Timp hulpav, oprește-ți leonina gheară!” zicea Shakespeare într-unul din sonetele sale. La 60 de ani, Teodor Ardeleanu este un spirit tânăr de care vom avea mereu nevoie. La mulți ani, dom director! Vă așteptăm ca la 80 de ani să mergem la Moigrad și să urcăm apoi la Porolissum, să ascultăm Satyriconul... în latinește sau în protoromână... în ciuda unora, de prin îndepărtate părți...

Nicolae SCHEIANU

...și-ncă mulți vor trece

Omul-biblioteca

*F*ahrenheit 451, romanul SF de succes al anilor şaizeci din secolul ce tocmai s-a încheiat, aparţinând scriitorului american Ray Bradbury, succes datorat în bună parte şi excelenţei ecranizării, cu titlul omonim, realizată de regizorul francez François Truffaut, avea să constituie un prim indiciu al faptului că omenirea intra năvalnic şi ireversibil într-o altă etapă a evoluţiei sale, fiind vorba de așa-numita perioadă modernă. Acum este momentul când au loc câteva evenimente ce vor marca definitiv direcţia spre care lumea avea să se îndrepte, căci după descinderea pe lună, după străpungerea structurii atomului, care se părea a fi ultima particulă ce stă la temelia materiei, şi după descoperirea mirificei sale infrastructuri, era clar că urmează o etapă în care va precumpăni ştiinţa. De acum înainte asistăm la descoperirea şi impunerea intempestivă a inteligenţei artificiale în aproape toate domeniile, începând cu economia, statistica, politica, sociologia, astronomia etc. Totul, dar absolut totul, se restructurează, aşezându-se pe temelii noi, marcând intrarea în «brava lume nouă» descrisă de A. Huxley

Sunt ani la mijloc...

în romanul cu numele sintagmei de mai sus, lume în care plăpânda făptură umană alunecă, încet și inexorabil, și se transformă într-o simplă piesă a unui mecanism gigantesc, care, aidoma unui moloh flă-mând, înghite în pântecul său fără fund până și cea mai firavă adiere de umanitate. Lume în care lucrurile cotropesc arealul uman și în care frumusețea e osândită să dispară; lume în care comuniunea a devenit comunicare searbădă, întrucât cartea, această prietenă de nădejde a cunoașterii și a clipelor noastre de singurătate și reverie, ajunge încet, încet, să fie proscrisă, nedorită, ignorată ori pur și simplu azvârlită la groapa de gunoi a istoriei, ca un lucru împovărat și de prisos. Ei bine, tocmai această lume o descrie Bradbury în romanul său, de care aminteam la începutul rândurilor de față, anticipând timpul când faptul de a deține o carte constituie un delict. Ba, în excesul ei de a extermina cartea, omenirea a instituit o «poliție a cărții», cu atribuții în identificarea, prinderea și azvârlirea în închisoare a celor ce doseau ori citeau cărți. Căci în această lume nu numai cartea e ostracizată, ci și cei care își permit luxul să citească. A deține sau a citi o carte, în această lume cotropită de servo-mecanisme de tot felul și a informatizării excesive, deveniseră delictе majore, iar cei ce dețin cărți sunt urmăriți, prinși și aruncați în închisoare, iar cărțile arse în piețe publice. În această nebulie generalizată, ca-ntr-o cruciadă furibundă împotriva cărților, o mână de oameni, care se obstinează să rămână pasionați de cărți, se retrag într-o pădure. Aici, în acest loc singuratic, feriți de lașitatea, de oprobriul sau delațiunea celorlalți și mai ales de ochiul vigilant al poliției, își petrec viața, povestindu-și unii altora căr-

...și-ncă mulți vor trece

țile pe care le-au memorat. Fiecare personaj a «mâncat» o carte și a devenit el însuși carte, ca în viziunea apocaliptică, în care un glas venind din cer îi poruncește apostolului Ioan «să ia cartea din mâna îngerului să s-o mănânce; și-n gura lui ea era dulce ca mierea, dar după ce a mâncat-o i s-a amărât pântecele» (In 10, 10). Oamenii aceștia minunați s-au identificat cu cărțile, devenind oameni-cărți. Nemai-având nume proprii, se confundă cu cărțile pe care le memoraseră. Astfel, ne întâlnim aici cu omul - *Frații Karamazov*, cu omul - *Muntele vrăjit*, cu omul - *Elegiile duineze*, cu omul - *Război și pace*, cu omul - *Teoria relativității*, cu omul - *Străinul*, cu omul - *Pădurea spânzuraților*, cu omul - *Biblia*, cu omul - *Castelul*, cu omul - *Poemele luminii*, cu omul - *Deșertul tătarilor*, cu omul - *Războiul sfârșitului lumii* etc.

Mă găseam sub imperiul straniei impresii ce mi-a transmis-o cartea lui Bradbury și cât se poate de decepționat de realitatea cotidiană, care nu-mi oferea niciun motiv prin care să-l pot contrazice pe vizionarul și atât de sumbrul romancier american, la care se adăuga drama ce îi este dat Bibliotecii Municipale din Satu Mare să o suporte de vreo douăzeci de ani încoace, dramă datorată în mare parte dezinteresului aleșilor locali, care, cine știe ce interese obscure urmăresc, cât și reprezentanților puterii de stat sau celor din domeniul culturii locale îndrituiți să se ocupe de soarta bibliotecii în discuție, amenințată să fie evacuată ori transferată în cine știe ce beciuri insalubre, unde cărțile sunt condamnate să moară, căci și cărțile mor. Mor din cauza lipsei de interes și pentru că nu sunt citite, întreținute și iubite. Cărțile trăiesc, dăruindu-le oamenilor bucurii și frumusețe. Altminteri,

Sunt ani la mijloc...

„... a crezut și se încăpățânează să creadă în perenitatea cărții, dar mai ales în frumusețea și bucuriile nemincinoase pe care numai cărțile ni le știu procura.”

cărțile, aceste prea firave făpturi, se sting așa cum se sting fântânile făcute să dăruiască apă, îmbogățindu-se precât dăruiesc, iar nefolosite pier. Ei bine, mă aflam profund marcat de mesajul cărții lui Ray Bradbury, când am avut ocazia să cunosc pe dinăuntru Biblioteca Județeană «Petre Dulfu» din municipiul Baia Mare și să admir ordinea în care erau așezate cărțile, deci respectate, da, respectate, căci o mulțime nenumărată de cărți rânduite pe cele mai variate domenii, își așteptau și își îmbiau cititorii, și nu niște cititori ipotetici, ci reali, pe care i-am văzut stând în săli de lectură moderne și cât se poate de confortabile, și care chiar erau pasionați de cărți. Într-o altă sală se desfășurau spectacole, pare-mi-se că era undeva în postul Nașterii Domnului, și o liotă de ziariști fotografiau de zor, aveam să constat că majoritatea erau străini: japonezi, coreeni, olandezi, englezi. În proximitatea sălii unde se desfășura spectacolul respectiv, într-o altă sală, cineva susținea o conferință înaintea unei mulțimi pasionate, cel puțin așa rezulta din aplauzele ce răzbăteau în afară. Mă aflam, așadar, înlăuntru unei biblioteci vii, în care oamenii săvârșeau acte de cultură, se hrăneau cu cultură, ceea ce m-a făcut să-mi spun: «Stai nițel, jupâne Bradbury, n-o fi viitorul chiar așa de sumbru, precât îl descrii

...și-ncă mulți vor trece

matale! Poate că într-un alt loc și într-un alt timp se vor întâmpla lucrurile despre care ai scris, dar nu aici și acum. Căci pe aceste meleaguri cartea este iubită, căutată, citită, ocrotită!»

Dar adevărata și marea surpriză aveam s-o descopăr oleacă mai târziu, și nu de la personalul bibliotecii, aceștia putând fi suspectați de un anumit oportunism, ci de la oameni simpli sau intelectuali de-ai locului, care mi-au vorbit cu nedisimulată admirație despre faptul că această clădire impunătoare, fără să aibă nimic din răceala ori trufia mastodonților moderni, această bijuterie ce înfrumusețează urbea de la poalele Gutâiului, cu toată bogăția de acte, documente și cărți pe care o ocrotește, e rodul visului nebunesc al unui om. Da, de bună seamă, al unui vis nebunesc, căci să te încumeți să pornești de la nimic, și să duci, mai ales să duci la un sfârșit bun o asemenea întreprindere, în aceste vremuri atât de tulburi, înseamnă un act de bravură și de o îndrăzneală ieșită din comun. Și toată această lucrare, dimpreună cu multele fapte preafrumoase ce se petrec înăuntrul bibliotecii sus-pomenite, au în spatele lor un om care s-a luptat, a crezut și a făcut să se împlinească un miracol – mi-am cumpănit bine cuvintele afirmând aceasta – altfel cum să numești actul de curaj neasemuit de a înălța un «Templu al cărții» într-o lume tot mai cotropită de marketuri, biguri, mall-uri și alte spații ale consumului și ale pierzaniei, unde găsești de toate, numai frumusețe nu. În aceasta socotesc eu că stă temeritatea omului cu un suflet mare cât o bibliotecă, a Omului-bibliotecă, căci eu așa l-am numit pe Dl. Teodor Ardelean, Director al Bibliotecii «Petre Dulfu» din municipiul Baia Mare, pe care îl respect

Sunt ani la mijloc...

și-l iubesc pentru că a crezut și se încăpățânează să creadă în perenitatea cărții, dar mai ales în frumusețea și bucuriile nemincinoase pe care numai cărțile ni le știu procura. Cred că și-a împlinit visul vieții Domniei sale și ce poate fi mai frumos ca la împlinirea venerabilei vârste de 60 de ani, decât să-ți poți privi parcursul pământesc și să-l vezi presărat cu admirația și recunoștința semenilor tăi. Să vă dăruiască Dumnezeu multă sănătate și ani mulți să vă puteți bucura de gratitudinea semenilor!

Cu dragoste și respect,

Preot Nicolae STOIA

Ideea unei BIBLIOTECI ROMÂNEȘTI ÎN SPANIA s-a născut încet și treptat. Citind prin ziare despre viața românilor din Peninsula Iberică, vorbind în locuri și ocazii publice despre Traian („Marele Spaniol” – Părintele și Săditorul Tuturor Românilor), discutând cu persoane îndrăgostite de lectură și atașate de spaniolitate (sau hispanitate), peregrinând prin Madridul anului 2001 în compania unor foști elevi sau studenți ajunși oameni de afaceri în țara lui Don Juan, Don Carlos și Don Quijote...

A venit apoi ziua „H”. Ziua în care hotărârea fermă a luat locul ipotezelor plauzibile de lucru și a planurilor voalate cu intenții nobile.

(Teodor Ardelean, Din Hiperboreea... în Iberia - Primele biblioteci românești în Spania, Biblioteca Județeană «Petre Dulfu» Baia Mare, 2007)

...și-ncă mulți vor trece

Teodor Ardelean - 60

*I*n aprecierea tuturor marilor filozofi, prietenia este considerată între cele mai mari virtuți ale omului. „Fără prieteni – spunea Aristotel - nimeni nu ar dori să trăiască, deși ar avea toate celelalte bunuri”. Aceste cuvinte merită să ni le amintim azi, când lumea aleargă aproape în exclusivitate doar după bunuri materiale „perisabile”.

Pe bună dreptate prietenia este apreciată de înțelepți ca una dintre cele mai prețioase bogății ale oamenilor. Putem spune chiar că prietenia este și un dar și o binecuvântare de la Dumnezeu. Este desigur vorba de prietenia adevărată și nu de prietenia falsă și prefăcută.

Prietenia adevărată este o virtute și una dintre cele mai frumoase trăsături de caracter.

Există trei feluri de prietenii.

Primul fel de prietenie este aceea bazată pe plăcerea pe care o avem de a fi în compania unui om. Este vorba de prietenia de plăcere.

Al doilea fel de prietenie este aceea bazată pe interesul nostru de a fi asociați cu cineva pentru a

Sunt ani la mijloc...

profita de pe urma acelei prietenii. Profitul poate fi unul material sau spiritual. Este vorba de prietenia utilitară.

Al treilea fel de prietenie este aceea bazată pe dezinteres material, pe comuniune de idealuri, de valori morale, politice, culturale, religioase, pe potrivire de caracter, pe prețuire și admirație reciprocă, pe ajutor reciproc la necaz sau la greutate.

În primele două feluri de prietenii omul ca atare nu este admirat pentru ceea ce el este ca atare, pentru caracterul lui și calitățile lui, ci prietenia lui este căutată și cultivată pentru plăcerea sau avantajele materiale sau de altă natură pe care ni le poate procura. Aceste „prietenii” sunt foarte vulnerabile și sortite de la bun început eșecului. Ele dispar în momentul în care „prietenul” nostru nu ne mai poate oferi avantaje materiale ori plăcerea de altădată. Prețuirea noastră față de acești „prieteni” este funcție de faptul dacă ei pot să ne ofere plăceri sau bunuri materiale. Caracterul acestor „prieteni” nu are pentru noi nicio importanță. Chiar dacă caracterul lor se schimbă în rău, prietenia noastră față de ei va dăinui dacă ei ne vor oferi în continuare plăceri sau avantaje materiale.

Eu însă vreau să vorbesc aici despre cea de a treia prietenie, despre prietenia adevărată.

Prietenul nostru adevărat este acel om cu care noi putem fi sinceri deoarece avem încredere în virtuțile și în caracterului lui. El poate fi bogat sau sărac, poate fi important în societate sau doar un anonim, dar el va rămâne prietenul nostru.

Cu prietenul nostru ne purtăm ca și cu noi înșine când suntem singuri, căci sinceritatea este lu-

...și-ncă mulți vor trece

xul cel mai mare pe care ni-l permitem din când în când.

Prietenia se câștigă greu, deoarece ea presupune o bună cunoaștere, o înțelegere și o încredere reciprocă. De aceea cele mai trainice prietenii sunt acelea câștigate în copilărie și tinerețe, când noi suntem încă puri și neprefăcuți și când greutățile vieții nu ne-au obligat încă să purtăm două sau mai multe fețe.

La maturitate și bătrânețe utilizăm tot mai mult ipocrizia ca armă de apărare și învelim în multe foi gândurile și sentimentele noastre. La maturitate și bătrânețe folosim complimentele și laudele, utilizăm bârfa, căutăm prietenii de interes, căutăm amuzamente ieftine și pasagere. La maturitate și la bătrânețe am învățat să purtăm măști și să ne ascundem gândurile.

Adevărata prietenie nu trebuie să excludă plăcerea și utilitatea, dar trebuie să fie cimentată de un scop comun, de idealuri comune, de valori comune și de sacrificii și dăruiri reciproce, dacă este cazul.

Prietenia trebuie însă îngrijită și cultivată ca cele mai rare și mai gingașe flori. Din nefericire noi nu facem adesea acest lucru și apoi ne mirăm că aceste flori sau ofilit ori s-au uscat pur și simplu. În loc să ne purtăm cu un prieten frumos și curtenitor, noi de multe ori îl neglijăm, îl bruscăm și îl tratăm cu severitate, tocmai în virtutea pretensei noastre prietenii. Și cu prietenii, la fel ca și cu rudele apropiate, trebuie să ne purtăm cu atenție și cu multă considerație, cu chiar mai multă atenție și considerație decât față de persoane necunoscute sau neprietene.

Fericită este casa care adăpostește un prieten!
Fericite vor fi casele maramureșenilor dacă tot mai

Sunt ani la mijloc...

multe dintre ele vor găzdui prieteni adevărați uniți între ei pentru înfăptuirea de idealuri vizând devoțiunea și dăruirea pentru binele comun al oamenilor mulți și simpli.

Să le cultivăm copiilor noștri dorința de a avea prieteni. Să-i învățăm că dorința de prietenie izvoară ușor, dar prietenia adevărată nu vine decât după ce am mâncat împreună o bună cantitate de sare. Prietenia adevărată vine numai după ce ea a fost testată prin comportarea prietenilor noștri în timpul dificultăților și necazurilor noastre ori în timpul prosperității noastre. Numai o generoasă participare a prietenilor noștri atât la bucuriile, cât și la necazurile noastre, le conferă adevărata calitate de prieteni.

Să dezvoltăm prietenii, să cultivăm afecțiuni față de semenii noștri, să transformăm dușmanii în prietenii noștri, iată un ideal demn de urmat. Să învățăm să iubim oamenii, nu să-i urâm. Să încercăm să construim o mare familie maramureșeană.

Acestea sunt câteva din gândurile care mă cuprind acum când mă pregătesc să scriu aceste rânduri despre unul din prietenii mei din Maramureș: Teodor Ardelean.

Un bărbat tânăr, foarte frumos, foarte inteligent, cu părul foarte creț, mai creț decât la orice alt bărbat de pe meleagurile noastre, aproape tot atât de creț ca cel al africanilor, cu ochi scânteietori, cu o cultură mult peste media generală și o predispoziție spre contradicție, spre disidență intelectuală, cu întrebări scormonitoare și incomode, cu aplomb, total neînhibat de funcțiile politice și de rangurile înalte ale celor din jurul lui, o persoană aparte între intelectualii din Maramureș.

...și-ncă mulți vor trece

Acestea sunt impresiile pe care le am până azi despre Teodor Ardelean, de la acea primă întâlnire a mea cu el, întâlnire care a avut loc cam acum 30 de ani.

Întâlnirea a fost ocazionată de o participare a mea la o conferință, sau la o expunere pe care am făcut-o unor cadre din Maramureș. Tema conferinței nu mi-o mai amintesc.

Dacă Teddy face azi 60 de ani, ar fi avut pe atunci cam 30 de ani.

Apoi viața a făcut să ne mai întâlnim de câteva ori în perioada comunistă și mai ales să ne revedem după evenimentele din 1989, când Teodor Ardelean a fost, câțiva ani buni, alături de fratele meu, Valer Suian, între liderii PUNR.

După ce Teddy s-a lăsat de politica activă și s-a întors la una dintre dragostele lui dintâi, munca cu cartea, drumurile noastre s-au mai întretăiat de câteva ori, revăzându-ne în Baia Mare sau în vechiul Maramureș. În această perioadă, Teddy mi-a oferit locuința lui pentru a sta acolo o perioadă de timp. La plecare nu a dorit să primească niciun ban drept chirie. Inclusiv utilitățile le-a plătit el. De aceea îi sunt încă dator bănește și moral pentru ajutorul oferit.

Am redat acest amănunt cu ajutorul pe care Teddy mi l-a oferit dezinteresat deoarece este caracteristic pentru omul Teodor Ardelean și deoarece doresc și pe această cale să-i mulțumesc pentru ospitalitate. Viața a fost bună cu mine și nu de multe ori am avut nevoie de ajutor de la alții. Cazul menționat mai sus, în care am avut nevoie să stau vreo două luni permanent în Baia Mare și când am avut nevoie de ajutor de la alți oameni fiind unul dintre aceste puține cazuri.

Sunt ani la mijloc...

Povestesc acest amănunt și pentru a releva bunătatea omului Teodor Ardelean. Această bunătate este una tipic românească, este bunătatea omului adevărat, bunătatea creștinului, bunătatea țăranului român, așa cum îl mai știm noi cei care am ajuns acum să avem părul alb, noi, cei care născându-ne la țară și copilărinte între țărani i-am cunoscut cu adevărat pe țăranii români care au păstrat în ciuda tuturor vicisitudinilor limba, obiceiurile și tot ce este românesc în locuri precum Maramureșul.

Deși nu ne-am văzut și nu ne vedem des, ultima oară cred că ne-am văzut acum trei ani, cred că pot spune cu toată sinceritatea mea și cred că și a lui, că ne considerăm prieteni foarte buni în sensul cel mai nobil și mai firesc al noțiunii de prietenie. O prietenie bazată pe aderarea și subscrierea noastră la valori comune, la valori fundamentale, la idealuri comune, la vise mai înalte decât adunarea de averi materiale, la aderența noastră firească la plaiurile și locurile transilvane, la prețuirea valorilor tradiționale românești, la regretul nostru comun că frontul celor care gândesc și simt ca noi nu este mai larg și mai activ.

Scriu aceste rânduri din prietenie și prețuire pentru Teodor Ardelean, dar și pentru a revela un adevăr, o realitate, pentru a vorbi despre ceea ce face acest om în orașul Baia Mare, în Maramureș și în România, dar și despre ce ar mai putea să facă de acum încolo.

După evenimentele din 1989, Teodor Ardelean s-a dedicat trup și suflet politicii și s-a înscris în rândul celor care au crezut că a venit momentul să se facă lucruri mărețe în România, pentru români, pentru progresul lor material și cultural.

...și-ncă mulți vor trece

L-am văzut de mai multe ori când era vice-președinte al Senatului României, l-am văzut vorbind, pledând, luptându-se, l-am văzut pasionat, dedicat total, sincer, fără scopuri ascunse. Era o personalitate reală, valoroasă, potrivită cu funcția, era un om care onora funcția și nu invers, era omul potrivit la locul potrivit.

Discuțiile cu el îmi făceau bine, mă tonifiau, căci era optimist, era încrezător, era pătruns de ceea ce spunea, era om politic adevărat.

Eu am fost și sunt mai reticent. Aveam experiențe amare, știam că politica nu este ce pare, știam că sforile le trag cei care nu se văd, știam că nu va trece mult și oamenii de valoare vor fi înlăturați. Nu puteam însă să le tai aripile celor care ca Teodor Ardelean credeau, celor care teoretic ar fi putut face schimbarea de care avea România atâta nevoie. Mă gândeam că poate realitatea îmi va dovedi că nu am dreptate și că totuși binele va învinge.

Din nefericire am avut dreptate și binele nu a învins și aproape tot ce a fost valoare în primii ani postdecembriști a fost dat la o parte de oameni mai slabi la capitolul cultură, demnitate și valoare morală. Teodor Ardelean este un caz elocvent care demonstrează că în România există mulți oameni valoroși, dar ei au fost marginalizați sau s-au lăsat ei de lupta activă din primele rânduri după ce s-au convins și ei de ceea ce eu știam de mai multă vreme.

Câți dintre deputații și senatorii care reprezintă azi Maramureșul în Parlamentul României se pot compara ca valoare intelectuală, ca pricepere, ca patriotism, ca dinamism, ca dăruire, ca inteligență nativă și informație adunată prin muncă cu Teodor

Sunt ani la mijloc...

Ardelean? Îi știu aproape pe toți acești aleși. Eu nu vreau să spun mai mult. Doresc să las cititorului posibilitatea să-i compare pe fiecare dintre demnitarii actuali cu Teodor Ardelean și să tragă fiecare concluzia lui. Este vreunul care pe drept ar putea sta înaintea lui Teodor Ardelean? Rog cititorul să-și spună cinstit răspunsul atât sieși cât și altora.

Alături de Teodor Ardelean mai sunt mulți oameni valoroși în Maramureș care nu sunt unde ar trebui să fie, care au fost marginalizați de viața politică necinstită.

Mă doare sufletul gândindu-mă cum încet, încet, cu trecerea anilor, oameni care ar fi putut schimba fața județului și a țării au rămas pe linii moarte, au fost neglijați, au fost chiar insultați de neica nimeni, de nonvalori, de oameni care ar trebui să fie la închisoare pentru furturi din averile publice și pentru șpăgi primite pentru a face favoruri nu din banii lor, ci tot din averea țării.

Dacă românii trăiesc încă în sărăcie, asta se datorează atât conducătorilor incompetenți, venali, trădători de neam și țară, ci și fiecărui cetățean în parte, poporului, cum obișnuim să-i spunem.

Poporul și-a ales conducătorii pe care îi merită. Poporul nu a știut să aleagă valoarea, ci și-a vândut votul pentru o sticlă de ulei și un kg de făină. Dacă poporul numai atât și-a dorit, merită să aibă conducătorii actuali. Problema este că acest popor ar trebui să fie cinstit cu el însuși și să nu se plângă de conducătorii incompetenți și necinstiți pe care și i-a ales.

Și după ce mi-am exprimat durerea și regretul pentru nefolosirea valorilor umane acolo unde ar fi cea mai mare nevoie de ele, totuși mă mai leg de o

...și-ncă mulți vor trece

speranță. La anul, românii vor avea din nou alegeri. Profit de această ocazie și adresez liderilor politici din Maramureș să îi ofere lui Teodor Ardelean posibilitatea să facă mai mult decât face azi pentru Maramureș. La cei 60 de ani pe care îi împlinește acum, Teodor Ardelean este încă un om tânăr. În țările din Asia de Est, unde trăiesc de o vreme și unde mă aflu și acum când scriu aceste rânduri, vârsta de 60 de ani este vârsta cea mai potrivită pentru oamenii de stat. Este vârsta la care înțelepciunea unită cu experiența este la punctul cel mai înalt. Este vârsta la care oamenii sunt cel mai utili societății lor.

Nu întâmplător, aceste țări din Asia de Est, și mă refer la China, Japonia, Coreea de Sud, Taiwan, Singapore au cele mai mari ritmuri de dezvoltare din lume. Anii trecuți și anul acesta, multe din aceste țări, în frunte cu China, au avut ritmuri de dezvoltare de 10%. În timp ce economia Europei și mai ales a României se zbate să iasă din criza economică gravă, această parte a lumii nu a cunoscut niciun fel de criză economică și a profitat în plus de criza Occidentului. Nu întâmplător China va prelua mâine conducerea planetei.

Numai o îmbinare fericită între înțelepciune, experiență și elan tineresc s-a dovedit a fi o soluție fericită în această parte a lumii și ea poate fi la fel de fericită și la noi dacă o vom folosi.

România de azi are nevoie mai mare decât oricând în istoria sa de folosirea oamenilor înțelepți care să o salveze de la dispariția ca țară și să salveze românii de la dispariția lor ca națiune. Este nevoie urgentă ca oameni precum Teodor Ardelean să fie

Sunt ani la mijloc...

*„Teodor Ardelean face apostolat,
muncește la temelia a ceea ce el speră
încă să devină România de mâine.”*

puși la conducerea treburilor publice spre a repara ceea ce au distrus alții.

Asa cum am zis mai sus, la anul vor fi alegeri locale și parlamentare în România. Liderii politici locali au nevoie de oameni precum Teodor Ardelean chiar și pentru propriile interese personale. Cine va fi deștept și își va aminti de Teodor Ardelean va câștiga și personal, căci, omul Teodor Ardelean va putea să fie și recunoscător, spre deosebire de oamenii mici la suflet care nu pot fi recunoscători deoarece li se pare că recunoștința îi face și mai mici.

Dar să revenim la sărbătoritul nostru, la Teodor Ardelean și să spunem câteva cuvinte despre el, așa cum l-am văzut și perceput eu.

Scârbit de ce a văzut în jurul său, dezamăgit de eșecurile suferite, Teodor Ardelean s-a retras între cărți. Acești prieteni care sunt cărțile nu te trădează niciodată și îți aduc mereu informații prețioase și bucurii pe care nu prea mai ai de unde să le culegi azi.

Când spun că s-a retras între cărți nu spun că s-a retras ca un pustnic, nu. Folosesc cuvântul retras ca o figură de stil. Teddy a rămas într-un fel același om activ, același copil tânăr, același naiv. Acum, la 60 de ani este mai temperat puțin, dar a rămas același vișător și mai ales același patriot și același luptător.

Teodor Ardelean are mereu vise, idealuri, are scopuri înalte, scopuri culturale, morale, are mereu

...și-ncă mulți vor trece

energie și suflu să muncească pentru a mai pune o piatră temeinică la edificiul culturii românești.

Teodor Ardelean a dus cărți la frații noștii moldoveni de peste Prut, la românii emigrați din cauza sărăciei prin diferite țări ale Europei de Vest, a dus și duce cărți la oamenii satelor din Maramureș, se zbate să mai obțină un leu de la guvernele ticăloase pentru o nouă carte, se luptă cu morile de vânt să producă făină fină. Teodor Ardelean a zidit cel mai minunat edificiu pentru o bibliotecă publică din România decembristă. Teodor Ardelean scrie cărți, face reviste, face propagandă culturală, îmbărbătează pe cei ce scriu. Teodor Ardelean face evenimente culturale în vremuri când politicienii fac averi din furturi și extorcări de bani publici. Ce poate fi mai nobil și mai demn de admirat decât ce face acest om singur, de atât de mulți ani?

Teodor Ardelean face apostolat, muncește la temelie a ceea ce el speră încă să devină România de mâine. De multe ori ceea ce face Teodor Ardelean nu se vede. De multe ori ceea ce face nu se știe, de multe ori, dacă nu de cele mai multe ori, roadele nu vor veni decât după mulți ani. Dar asta nu înseamnă că aceste roade nu vor veni. Poate nu vor fi aceste roade atât de bogate pe cât ar trebui să fie, poate nu vor fi pe măsura muncii și a dăruirii, poate pe unele nu va mai apuca să le vadă, dar aceste roade vor veni.

Tocmai datorită faptului că Teodor Ardelean sădește pomi fructiferi care rodesc după mulți ani, tocmai datorită faptului că el muncește fără să aștepte pentru el roadele muncii lui, ci se bucură la gândul că muncește pentru generația de mâine, acest om ar trebui prețuit mai mult.

Sunt ani la mijloc...

Vorbesc despre prețuirea pe care concetățenii ar trebui să o arate către Teodor Ardelean nu dintr-o prietenie prost înțeleasă, nu deoarece acum el împlinește o vârstă rotundă, de 60 de ani. Spun aceste lucruri despre el deoarece îl cunosc, deoarece vorbesc în cunoștință de cauză, deoarece, ca jurist, sunt obișnuit ca în spatele fiecărei afirmații să am probe. Spun aceste lucruri despre el deoarece le merită a fi spuse.

Cu nu mulți ani în urmă am dorit să scriu o carte cu titlul: „Oameni cu care se mândresc maramureșenii”. Nu am scris încă această carte, dar spun acum și aici că între acești oameni se află desigur și Teodor Ardelean.

Teodor Ardelean este un exemplu ce ar trebui urmat de tineri. Viața, munca lui, realizările lui, valoarea lui, patriotismul lui, demnitatea lui ar merita să fie cunoscute mai mult, apreciate mai mult și luate ca exemple demne de urmat.

Mă gândesc ce ar trebui tinerii să învețe de la Teodor Ardelean. Dintre multele lui calități cred că perseverența acestui om ar merita să fie printre primele pe care să le urmeze tinerii din Maramureș.

Perseverența este o trăsătură de caracter care ne ajută să învingem multe dintre dezavantajele cu care ne naștem sau în care ne naștem. Cei mai mulți dintre noi nu ne naștem acolo unde am vrea și nici nu ne naștem cu acele calități pe care ni le visăm. Important este să ne folosim cu chibzuință și maxim randament de calitățile pe care le avem, să înmulțim la maximum aceste calități, să ne fixăm scopuri morale, realiste dar ambițioase și să perseverăm mereu și mereu spre atingerea scopurilor propuse.

...și-ncă mulți vor trece

Pentru a putea persevera, ne trebuie în primul rând un scop clar, credință în scopul propus și curajul de a merge constant spre atingerea acelui scop. Fără un scop, precis nu poate exista perseverență.

Perseverăm cu mai mare ușurință în atingerea unui scop care ne place decât în atingerea a unuia ce nu ne place. De aceea țelurile trebuie să ni le alegem și în funcție de dorințele noastre și de capacitățile noastre.

Dacă avem un scop clar și perseverăm în a desfășura activități menite a favoriza atingerea acelui scop, în cele din urmă vom izbândi.

Dacă scopul este apropiat și mic, ca ambiție, atunci vom reuși să-l atingem relativ ușor, fără prea mari eforturi și într-o relativ scurtă perioadă de timp. Dacă dimpotrivă, scopul este îndepărtat, ambițios și mare în noblețea lui, atunci vom avea nevoie de mai mult timp și de mai mari eforturi. În cazul acestor scopuri mari, depărtate, nobile, mărețe, este necesar să ne fixăm puncte sau stații intermediare. Și spiritul și organismul obosesc și au nevoie de puncte intermediare, de ținte mai apropiate, care odată atinse să ofere motive de satisfacții și să reprezinte în același timp stații și momente de odihnă, de refacere a puterilor, de reîncărcare a bateriilor pentru noua etapă. Marii alpiniști își împart traseul de parcurs de la poala muntelui și până în vârf și își fixează cu multă grijă punctele și stațiile intermediare de odihnă și de refacere. Nu se poate imagina o ascensiune de reușită fără etape de odihnă și fără refacerea forțelor.

Forțele de care are un om nevoie pentru reușita sa în viață sunt fizice, dar și psihice. Între forțele fizice putem menționa: sănătatea corpului și forța fizică propriu-zisă, precum și o anumită cantitate de bani.

Sunt ani la mijloc...

Forțele psihice sunt însă tot atât de importante pentru reușită ca și cele fizice.

Este o realitate că în societatea noastră actuală aceste forțe psihice, spirituale, sunt complet neglijate și ca urmare cele mai multe dintre nereușitele oamenilor se datorează tocmai neutilizării acestor forțe psihice.

Dintre aceste forțe psihice face parte și perseverența. Pentru a persevera ne trebuie, în afară de un scop precis, și încredere în noi înșine. Această încredere în noi înșine, în puterile și capacitățile noastre se poate dezvolta și cultiva ca orice altă virtute prin practicarea ei din fragedă copilărie. Copiii trebuie deprinși de mici să execute și să îndeplinească munci și sarcini ușoare, astfel încât ei să realizeze că sunt în stare ei înșiși să facă anumite munci și să îndeplinească anumite activități.

Așa cum arată și fabula despre întrecerea la fugă dintre un iepure și o broască țestoasă, prin perseverență, o broască țestoasă poate câștiga cursa unei alergări la care participă și iepurele, dar care după câteva sute de metri de fugă se odihnește și doarme prea mult la umbra unui copac în speranța deșartă că pentru el este un fleac să ajungă înaintea broaștei la linia de sosire.

Dacă mergem un kilometru în fiecare zi, la sfârșitul vieții putem ajunge să înconjurăm pământul.

Teodor Ardelean muncește zilnic chiar dacă mulți dintre pașii săi nu se văd. La final sper să ajungă înaintea unor iepuri iuți de picior dar grei de cap.

Din îndepărtate locuri, de la mii de kilometri distanță de Baia Mare, îl felicit pe Teodor Ardelean cu ocazia împlinirii celor 60 de ani, îi urez multă sănătate

...și-ncă mulți vor trece

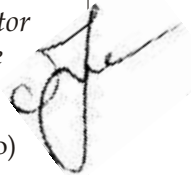
și multe alte aniversări, îi mulțumesc public în numele celor mulți pentru ceea ce a făcut și face și, deși pesimist, mai sper să-l revăd în posturi de responsabilitate națională, spre binele românilor. Cum ar arăta Maramureșul cu un prefect ca Teodor Ardelean, cum ar funcționa Ministerul Culturii cu un ministru ca Teodor Ardelean, cât de mult ar putea face Teodor Ardelean pentru Maramureș și pentru maramureșeni dacă ar fi din nou vicepreședinte la Senat sau chiar președinte al acestui for legislativ.

Dr. Pavel SUIAN
Visiting Profesor,
Universitatea Medicală din Taipei, Taiwan

În relația cu autoritățile cărora le este subordonată, biblioteca trebuie să compenseze senzația publică de a fi consumator de resurse financiare cu cea de a deveni for public polarizator de evenimente, incintă esențială pentru tot ce înseamnă structură culturală dinamică, pentru tot ce înseamnă programe culturale esențiale în comunitate.

Cetățeanul de rând, adică plătitorul de impozite, numit atât de frumos contribuabil, trebuie să privească numai cu admirație spre bibliotecă și, chiar dacă nu o frecventează, să fie determinat să o accepte ca o instituție esențialmente necesară și utilă, ca un factor sine qua non pentru viața socială, ca un element de prestigiu pentru arealul în care trăiește.

(Teodor Ardelean, <http://www.bibliotecamm.ro>)

Sunt ani la mijloc...

Prietenul cărților

*I*n urmă cu treizeci de ani l-am cunoscut pe Teodor Ardelean printre rafturile Centrului de librării Baia Mare. Eu un slujbaș printre cărți, Tedi consumator de carte. La vremea aceea, depozitele de cărți erau locuri destinate iubitorilor de cuvinte scrise pe hârtia unor vremuri greu de înțeles, și atunci ca și acum. De fapt, erau două categorii de consumatori. În prima am regăsit oameni care cumpărau carte pentru că dădea bine, în a doua categorie, mult mai restrânsă, au fost și vor fi întotdeauna cunoscătorii, „les connaisseurs”, cum ar spune francezul. Printre cei din urmă, evident, Teodor Ardelean. Cred că de atunci i se trage, sau poate de dinainte. De fapt, dragostea pentru cărți e ceva ce vine din interior, un microb de care nu poți scăpa niciodată. După 1989, Tedi a intrat în politică și a ajuns, la un moment dat, unul dintre cei mai importanți oameni de stat. A fost în top trei cei mai importanți politicieni, a fost cel care s-a ocupat de privatizările din România într-o perioadă dificil de gestionat o astfel de activitate, a fost un remarcabil orator la tribuna Parlamentului. Cu toate aceste în-deletniciri, Teodor Ardelean nu a uitat gândul ce nu

...și-ncă mulți vor trece

*„Teodor Ardelean construiește
Biblioteci românești în lumea întreagă.
Este menirea lui, destinul lui...”*

i-a dat pace, probabil niciodată. O Bibliotecă adevărată în orașul minerilor și domnițelor. În Baia Mare.

De puțini înțeles în demersul său, era perioada în care se construiau crâșme, el a purces la realizarea celui mai important demers cultural care s-a făcut în Baia Mare. Nu are rost să amintesc de multele bătălii pe care le-a purtat pentru a obține banii necesari construcției celei mai frumoase Biblioteci din România. Pe cine mai interesează? Doar sufletul lui mai știe, probabil. Au trecut anii, și brusc, noi, băimărenii și românii de pretutindeni, ne-am trezit într-o dimineață cu o bijuterie de Bibliotecă. Mare ca o catedrală, frumoasă precum o icoană, prietenoasă precum Tedi.

A mai trecut un număr de ani, ne aflăm în 2011, și am ajuns să spunem că Biblioteca din Baia Mare este chiar mică și se caută posibilități de o eventuală extindere. De asta îl prețuiesc pe Teodor Ardelean. A avut încăpățânarea, „neburnia” de a merge până la capăt. Fără nici o exagerare, minunata Bibliotecă din Baia Mare există datorită lui Tedi. „Cea mai minunată” dintre toate câte există în țara asta! Acum, Teodor Ardelean construiește Biblioteci românești în lumea întreagă. Este menirea lui, destinul lui și nu pot fi decât bucuros că ne-am cunoscut în urmă cu treizeci de ani printre rafturi de cărți. Dumnezeu să-i dea putere în continuare!

Nicolae TEREMTUȘ
redactor-șef „Gazeta de Maramureș”

Sunt ani la mijloc...

Mișcarea secretă a cărților pe raftul din Bibliotecă și iubitorul lor, Teodor Ardelean

*L*a 19 octombrie 1864, domnitorul Alexandru Ioan Cuza semna un decret privind înființarea bibliotecilor publice, în special pentru a veni în sprijinul elevilor săraci, care nu aveau posibilități de a studia. De atunci, o rețea de astfel de instituții de cultură s-a extins în întreaga țară venind în întâmpinarea doritorilor și iubitorilor de cunoaștere. Dacă, în general, se spune că primele biblioteci publice au apărut odată cu tăblițele de lut în jurul anilor 3.500 î. Hr. și că discipolii lui Epicur și cei ai lui Platon prețuiau în mod cu totul deosebit bibliotecile, la noi, putem spune că acestea și-au intensificat rolul după primul război mondial.

De-a lungul anilor, în istoria culturii noastre, au fost cărturari care și-au pus întreaga viață în slujba muncii cu cartea, și în special dezvoltării bibliotecilor prin mărirea fondului de carte și atragerea de noi cititori, așa cum fondatorii bibliotecii din Alexandria

...și-ncă mulți vor trece

și-au propus să colecționeze toate cărțile grecești sub forma copiilor bine păstrate și aranjate sistematic.

Acești bibliotecari erau, și trebuie să fie considerați și azi, adevărați savanți, ei sunt agenți de schimb și promotori ai informației. Ei nu sunt doar cei care dau cartea cititorului, bibliotecarul este și institutorul lui, el organizează acțiuni culturale, îi învață pe cititori cum să folosească mai eficient resursele informaționale ale bibliotecii, care astăzi se folosește de o tehnologie IT tot mai sofisticată.

Unul din acești bibliotecari a cărei activitate a depășit granițele județului Maramureș este TEODOR ARDELEAN, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, care de-a lungul activității sale depuse în slujba „luminii cărții”, a răspuns bine și eficient la principiile biblioteconomice enunțate de bibliologul și matematicianul indian S. R. Ranganathan, care în anul 1931 spunea: „economisiți timpul cititorului”, actual astăzi, când omenirea se globalizează și viteza ocupă timpul și spațiul omului.

Am participat în ultimii ani la două activități organizate de acest mare iubitor de cultură și amintirile acestora mai stăruie și acum în memoria mea. Cunoscându-l, mi-am dat seama că la cei 60 de ani pe care îi împlinește acest promotor cultural este ceea ce spunea Octavian Goga: „Viața unui om nu trebuie judecată după aventurile cu care a pornit la drum, ci după obstacolele pe care societatea le-a pus de-a curmezișul gândurilor lui”, sau parafrazându-l pe Eugen Lovinescu, pot spune că Teodor Ardelean nu este numai manager cultural remarcabil, ci și punct din frontiera hărții noastre spirituale.

Citind în presa locală maramureșeană și în cea

Sunt ani la mijloc...

centrală despre diversitatea acțiunilor organizate de Teodor Ardelean, împreună cu colectivul bibliotecii pe care o conduce, mi-am dat seama că acest OM a creat profesia de bibliotecar, transformând Biblioteca pe care o conduce într-un Templu al Culturii, transformând această muncă într-o nobilă profesie.

Există o mișcare secretă a cărților pe rafturile bibliotecilor. Ceea ce într-o epocă istorică se află în primul rând, în altă perioadă, unele cărți se retrag în rândul din spate. Acest fenomen ține de talentul cu care au fost scrise și de imperativul politic care le-a promovat, această translatore este cunoscută de „inițiatii” din interiorul bibliotecilor.

Benjamin Fundoianu scria: „Cărțile vechi trebuie recitate. Cărțile noi sunt trenuri pentru Europa și pentru prezentul prea zgomotos și febril. Ar trebui căutate trenurile care duc în trecut. Sunt epoci și sunt cărți în care e necesară diligența...” În viața de om cinstit și de truditor pe ogorul culturii a directorului Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, capabil și dornic să facă un lucru în folosul culturii naționale, cu promptitudine de reflex, s-a declanșat reacția în lanț a făcătorilor de nimic, cum ar spune Aurel Baranga.

Pot spune că Teodor Ardelean a creat profesia de manager al biblioteconomiei, fiind arhitectul meseriei sale, pe care o iubește, și știe să lupte pentru promovarea acesteia.

În contextul intrării țării în Europa și al fenomenului de globalizare, bibliotecile sunt „lăzile de zestre” ale culturii și tradițiilor neamului nostru. În acest spirit lucrează Teodor Ardelean, căruia la cei 60 de ani pe care îi împlinește, îi dorim mulți ani de-acum înainte în slujba culturii române. Monseniorul Vladi-

...și-ncă mulți vor trece

mir Ghika scria că: „Omul este una dintre făpturile care se alcătuiesc cel mai încet și care trec cel mai repede” și singurul animal care știe că totul are un sfârșit. Dar este, în același timp, și singura ființă care știe că știe acest lucru, și asta i-a dat pasiunea pentru munca sa.

La Mulți Ani! Iubitor de CARTE.

Al. Florin ȚENE
Președintele Ligii Scriitorilor din România

În fața imensității operei astriste, nu cred că ne putem declara părtași decât la o cercetare de decupaje și secvențe, care poartă în sine mărturia întregului, fiindu-le altora lăsată ocazia de a încerca o viziune mai integrală și mai reușită. Elementele luate în analiză, credem, totuși, că ating circumscrierea propusă și anume de a face să înțelegem din marile contribuții ale ASTREI latura demiurgică pe care a jucat-o în sine și în toate celelalte LIMBA ROMÂNĂ.

(Teodor Ardelean, Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2009)

Sunt ani la mijloc...

Un Domn al Cărții

Cu fiecare an, extazul păleşte, clepsidra îţi cuibăreşte în spirit o teamă ce te face mai misterios. Pasul începe sfios să se apropie de liră. Cu sfiata declanşată doar de revelaţia că vârsta a devenit „o rună magică ce ne ajută să deschidem enigma creaţiei şi să pipăim lucrul în sine”, o spune poetul referindu-se la poezie, ci nu la vârstă.

Devenit „omul dintre umbre”, adică bibliotecar, Teodor ARDELEAN este, alături de colectivul pe care îl păstoreşte, o stare de graţie a unei limbi universale, o prezenţă discretă, profesional, producând însă efecte de ducere în ispită.

Lui Teodor ARDELEAN, Palatul Cărţii, azi Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu” Baia Mare, i-a fost chiar viaţa cu meandrele şi înfăţişările ei. Mi se pare a fi acordul final al vârstei sale de până acum.

În multele noastre întâlniri, de ieri şi de astăzi, am întâlnit şi descoperit nu doar un om de o cultură, delicateţe şi eleganţă deosebite, ci şi un veritabil profesionist, unul care şi-a pus pecetea pe destinul unei instituţii, ca şi pe „destinul” cărţii şi, dacă acceptaţi, pe destinul unor oamenicărţi – dacă admiteţi să-i

...şi-ncă mulţi vor trece

„Pentru mine Teodor Ardelean, Tedi pentru prieteni, rămâne omul așezat în primăvara unei luni nemuritoare.”

numim așa pe cei a căror viață se confundă cu cărțile, îmbiindu-ne la raft ca la un ospăț, cu căldură, cu pricepere, cu generozitate.

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” ridicată întru zidirea limbii române, a „sentimentului românesc al ființei”, ar fi fost mult mai săracă fără Teodor ARDELEAN, cel care a dat și dă prestanță și respectabilitate acestei instituții.

Pentru ceea ce a înfăptuit, pentru carte, în plan județean, național și internațional, lui Teodor ARDELEAN i s-ar potrivi, cred, titlul de Domn al cărții.

Pentru mine Teodor ARDELEAN, Tedi pentru prieteni, rămâne omul așezat în primăvara unei luni nemuritoare. Este soldatul unui batalion de taină. Acela al bibliotecarilor. Un înrăit întru Cuvânt. Întru Carte. Aprilie-i o mănăstire înmierismând dealurile Porolissum-ului la ceas de primăvară în fața căreia mă închin păgân.

La mulți ani, Teodor ARDELEAN!

Meseria noastră-i să aprindem cititorului lampa sub care să viseze!

„din ochi îmi curge pe figură, -

lacrima sărată

pentru altădată.”

Echim VANCEA,
directorul Bibliotecii Municipale
„Laurențiu Ulici” Sighetu Marmăției

Sunt ani la mijloc...

„Omul sfințește locul”

*D*acă cineva mi-ar cere să-i spun ceva în două-trei cuvinte despre domnul Teodor Ardelean (sau Tedi, cum îi spun mulți dintre cei apropiați sau cunoscuți) i-aș spune că este un director de instituție vrednic, destoinic. Aceasta deoarece de numele domniei sale se leagă – cel puțin pentru mine – imaginea acestei instituții de cultură funcționale și eficiente (într-o lume a românescului în care funcționalitatea și eficiența sunt o rara avis). Dar atunci când mă refer la imaginea bibliotecii, nu mă refer la imaginea concretă a clădirii – de altfel impunătoare și încântătoare – ci la instituția în sine, cu oamenii ei, o instituție care își îndeplinește pe deplin rosturile sale. Venind de ani buni aici, la bibliotecă, pot mărturisi că am simțit că funcționarii acestei instituții dovedesc amabilitate sau promptitudine atunci când li se solicită ajutorul, ceea ce în alte instituții am resimțit rareori. O mare parte

*„...meseria de «lansator de cărți»
i se potrivește ca o mănușă.”*

...și-ncă mulți vor trece

din meritele pentru această atmosferă de lucru în instituție i se datorează, cred, și domnului Ardelean.

Totuși, dacă un cunoscut mi-ar cere să-i spun mai mult decât două-trei vorbe despre domnul Teodor Ardelean, aș mai putea spune că este un om de cuvânt, ceea ce, iarăși, întâlnim destul de rar azi. De asemenea, cel puțin în ceea ce mă privește, am simțit că dă dovadă de solitudine și înțelegere. Dar cred că și alții, dintre cei care au scris, au publicat și i-au solicitat sprijinul la lansarea unei cărți, pot să confirme acest fapt. Am participat doar la câteva lansări de carte, aici la bibliotecă, moderate de către domnul Ardelean. Totuși pot să afirm, fără rezerve, că meseria de „lansator de cărți” i se potrivește ca o mănușă. Cu vocea sa puternică, baritonală, cu tonul său foarte persuasiv, poate convinge pe oricine că ceea ce susține despre cartea respectivă este chiar așa (cel puțin, în ceea ce privește cartea mea, chiar m-a convins). Pe de altă parte, chiar și este așa, deoarece dânsul are capacitatea de realizare a unei analize de text aprofundate, temeinice, surprinzând ceea ce este esențial în cartea respectivă.

În ceea ce privește activitatea științifică recunosc faptul că, datorită unor cauze diverse, îi cunosc mai puțin preocupările. Știu însă faptul că teza de doctorat a domniei sale a realizat-o pe o temă de istoria ideilor culturale (*Limba română și cultivarea ei în preocupările Astrei*). De asemenea, am văzut unele articole ale domniei sale pe teme de biblioteconomie și cunosc o parte dintre inițiativele susținute de către dânsul (inclusiv proiectul de înființare și de susținere a unor biblioteci românești în străinătate). În concluzie, domnul Ardelean este omul potrivit la locul potrivit, fiind

Sunt ani la mijloc...

un intelectual veritabil la conducerea unei instituții de cultură, fapt care ar putea aproape trece neobservat dacă nu ar exista azi atâtea instituții de cultură în care se erijează veleitari în conducători.

Mugur VOLOȘ

Să înțelegem așadar bibliotecile ca niște tezaure, ca niște incinte sacre, în care sunt depozitate prin voința umană elemente ale creației umane produse de către cea mai minunată creatură adusă în existență de atotputernicul creator.

Bibliotecile, vechi sau noi, mari sau mici, mai moderne sau mai puțin moderne nu sunt doar depozite ale creației, doar stocuri de concepții și imagini. Învoățăturile creștine fac sublinierea că unde sunt doi sau trei adunați în numele Domnului, acolo este și Domnul. Cei doi sau trei formează în acest fel ceva mai mult decât mulțimea lor calculată strict matematic, căci cei adunați formează un sistem, în cazul dat o «adunare», o «biserică». Tot astfel, acolo unde sunt adunate mai multe cărți, mai multe «biblii» se constituie o «adunare» de «biblii», adică o bibliotecă – sistemul specific de stocare, prelucrare și folosire a cărților.

Evident că nu tot ce a avut fericirea să fie închis între coperti de carte posedă pecetea de pertinență. Evident că unele cărți cuprind și rătăcirii sau îndemnuri la rătăcire. Trecându-le sub semnul perisabilului, amprentându-se de efemer nu le vom judeca noi, aici și acum.

(Teodor Ardelean, în „Bibliotheca Septentrionalis”,
buletin semestrial, An IV, nr. 1 (7), mai 1996)

...și-ncă mulți vor trece

De la lume adunate

Despre bibliotecă, cu dragoste...

Iuliana KOMORNYIK

*U*nii dintre noi trăim și respirăm cultură. Dacă ni s-ar înmulți rândurile în aceste zile de viteză și nepăsare, ar fi o minune. Din fericire, sunt oameni care pășesc și în secolul XXI cu drag pragul bibliotecii iubite, descoperind între rafturi magia cărților care ne colorează lumea. Avem în Baia Mare un adevărat sanctuar al culturii, un topos al meditației și regăsirii de sine, un mic paradis care crește frumos sub ochii noștri pe zi ce trece. Mulțumim, noi, maramureșenii și nu numai, tuturor celor care muncesc cu drag ca acest lucru să se înfăptuiască, în frunte cu domnul director Teodor Ardelean, care a înțeles foarte bine necesitățile și dorințele comunității, altele decât cele cotidiene. E vorba aici de priorități care devin vitale în viața noastră, precum importanța de a ne spiritualiza și de a ne culturaliza, reușind astfel să ne cunoaștem ca individualități și ca națiune. Pentru bibliotecar, nimic nu e mai important decât cartea și cititorul. Cei care

Sunt ani la mijloc...

pășesc prin poarta deschisă a cărților se apropie iminent de Adevăr... cel atât de căutat de mii de ani de umanitate. Și pentru că fiecare carte, deși are o viață proprie, se oglindește și devine una cu cititorul său, iată ce gândesc cei care iubesc draga noastră Bibliotecă Județeană și cărțile care o locuiesc:

De când s-a deschis această bibliotecă, am avut parte cu toții în interiorul ei de adevărate lecții deschise, care din fericire au un caracter permanent. Este un spațiu al creativității, al imaginației, al inteligenței emoționale. Toți care au intrat cel puțin o dată aici și pe care îi cunosc mi-au spus că e un loc minunat, nu există să nu fi dat un feedback pozitiv despre ceea ce au descoperit aici. Lucrez foarte bine în special cu echipa de dezvoltare a proiectelor, sunt oameni eficienți, care știu ce au de făcut, și le mulțumesc pentru susținere. Această bibliotecă e o minune a orașului nostru și a întregului județ!"

(Amelia Baciuc, Inspector școlar pentru proiecte educaționale - activitate formală și nonformală)

Mă mândresc cu această bibliotecă aflată la standarde internaționale, în care calitatea este primul lucru care îți sare în ochi. Cei care lucrează aici sunt oameni profesioniști și simți că aici poți avea parte de învățatură superioară, aerul și atmosfera academice fiind evidente. Biblioteca abundă în diversitate, ceea ce e o bucurie pentru fiecare cititor, iar fondul de carte este unul valoros și util, găsim aici cu mare fericire cărți rare. Segmentul de cititori este variat, ceea ce este un lucru bun."

(Prof. dr. Constantin Corniță, Universitatea de Nord Baia Mare)

...și-ncă mulți vor trece

Apreciez în special proiectele bibliotecii. M-am bucurat enorm de proiectul intitulat Lecturi urbane la care am participat cu plăcere. Am observat că la astfel de evenimente participă tineret în număr mare și mă încântă să văd că generațiile viitoare încă citesc. Cultura nu a murit încă, iar biblioteca o susține în viață și sunt sigur că pe viitor numărul cititorilor va crește! Este o bibliotecă modernă, mare, unde au loc diverse activități pentru vârste variate, chiar și pentru copii, care acum au șansa unică de a-și forma personalitatea! Citind, citind, citind!"

(Cristian Popovici, artist-fotograf, Baia Mare)

Când intru în Biblioteca Județeană, simt că mă aflu în castelul poveștilor, unde fiecare raft din acelea nenumărate găzduiește o mulțime de cărți, fiecare având un secret aparte care vrea să fie dezvăluit.

Acest tărâm al cărților, obiecte cu gângăanii de foc în ele, respiră ordine, fiecare raft fiind aranjat meșteșugeste, de la poezii, la povestiri, povești, fabule, basme, romane și altele care sunt păstrate în cea mai mare grijă de soldații castelului.

Atmosfera de acolo este emoționantă și simți că sufletul și mintea îți joacă cu nerăbdare: misterele, secretele și legendele te învăluie cu vraja lor într-o plăcută stare de meditație și abandonare totală.

(Vasile Giurgi, elev în clasa a VIII-a, Școala cu clasele I-VIII Preluca Nouă)

Biblioteca Județeană din Baia Mare este asemenea New York-ului. De fiecare dată când intru în ea mă pierd într-o lume magică, înconjurată de cărți care stau nerăbdătoare și așteaptă să le răsfioiesc .

Sunt ani la mijloc...

Când pășesc în tărâmul lor fermecat, niște mâini de lumină răsărite parcă din neant mă mângâie, fiecare atrăgându-mă spre ea. Sunt mâinile cărților, care nu se supără dacă nu au fost alese, care continuă să sperie că le voi citi și pe ele într-o zi. Oricare ar fi alegerea mea, ele nu se dau bătute.

Geometria încâlcită a rafturilor e ca o închisoare a trandafirilor veșnici și a minților însetate de cunoaștere. Dar odată ajunsă acolo, nu mai vreau să ies, pentru că e o închisoare prea superbă ca să nu-mi placă. Iarna, când iluzia lacrimilor înghețate se pierde prin albul ce domină peisajul, doar o carte mă ajută să ies din acea monotonie, îndreptându-mă spre curcubeu. În toate acele titluri magnifice sunt adunate crâmpie rupte din întregul univers multicolor. Biblioteca «Petre Dulfu» e ca un suflu primăvărativ ce trimite sufletului meu parfum de speranță. Acolo, viața, iubirea, totul capătă alte proporții. Toate sunt așa cum vreau eu, așa cum îmi imaginez.

Cu pași mărunți, însăși biblioteca mă îndeamnă să-i descopăr tainele, s-o privesc și să deslușesc misterele adânci ce dorm în ochii ei. Cititul NU dăunează sănătății!"

(Andreea Pop, elevă în clasa a VII-a, Școala cu clasele I-VIII Lăpușu Românesc)

Dacă Biserica este casa lui Dumnezeu, biblioteca este templul spiritului uman, este blazonul unei nobleți care are infinitul ca strămoș și ca posteritate, tot așa și Biblioteca Județeană arată ca un templu în care pășești cu smerenie și admirație pentru tot ceea ce se găsește în incinta ei. Este renumită nu numai prin construcția ei deosebită, ci și prin aranjamentul, dotarea, atât cu mobilier, cât și cu varietatea de documente aranjate pe categorii și limbi. Este cea mai frumoasă bibliotecă din țară și printre primele din Europa,

...și-ncă mulți vor trece

pragul ei fiind trecut de personalități din multe țări din întreaga lume, în vizită sau în schimb de experiență.

După ce ai pășit pragul acestui Templu, ai văzut, ai auzit, ai consultat; ieșind, îți scoți pălăria în fața acestei minunății care se cheamă Biblioteca „Petre Dulfu”.

(Elisabeta Pop, bibliotecar la Biblioteca Comunală Băiuț)

Anul 2005 a reprezentat pentru mine primul contact cu Biblioteca Județeană din Baia Mare; mi s-a părut o bibliotecă mare, pentru că până atunci nu mai fusesem într-un spațiu al cărților atât de vast. După ce mi-am făcut permis de intrare, am hotărât să scot niște cărți care îmi trebuiau pentru facultate; pot zice că găsești aici tot ce vrei, în orice domeniu, în această bibliotecă. În momentul în care pășești într-o bibliotecă, mirajul cărților te atrage, te fascinează, și o lume nouă, necunoscută, își deschide porțile și așteaptă a fi explorată de fiecare cititor în parte, fie el mic sau mare... Nu putem uita zicala marelui romancier francez Victor Hugo, care a afirmat următorul lucru: cărțile sunt prieteni reci și siguri. Nu te trădează niciodată, păstrează în interiorul lor toate trăirile, sentimentele tale, cu fiecare nouă filă pe care o răsfoiești sau cu fiecare carte pe care începi să o citești...

Universul magic al cărții îți oferă o șansă dublă în dezvoltarea ta ca personalitate culturală și socială de a te cultiva pe tine în primul rând în spiritul frumosului și al binelui, iar în al doilea rând te învață despre alții... secole la rând s-au scris cărți de către oameni iluștri, s-au evocat lumi dispărute, civilizații apuse în negura vremii, războaie, drame umane, dragostea dintre un bărbat și o femeie, succesiunea anotimpurilor, bibliografiile marilor scriitori, istoria întregii lumi stă într-un manuscris... cartea e eva-

Sunt ani la mijloc...

darea în lumea imaginarului, părăsirea propriei persoane și identificarea ta cu personajul îndrăgit; e o viață scrisă pe hârtie, unde gândurile, pasiunile, dorința de cunoaștere prind viața și, parcă, personajele din cărți sunt reale și nu mai știi distinge iluzia de realitate. Ești acaparată în această lume la fel ca într-o pânză de păianjen și deși nu mai ai scăpare, mirajul e tot mai puternic, mai atrăgător, te cuprinde la fel ca mireasma unei flori.

(Andrea Gyurko, profesoară de engleză și română, Târgu Lăpuș)

Pentru mine, literatura este ca o călătorie în timp, unde întâlnești aceiași oameni, dar parcă sunt mereu alții... care te învață atât noul, cât și vechiul, atât grotescul, cât și frumosul, oameni și lucruri de care nu te plictisești pentru că mereu vor fi pagini noi de citit și de analizat în profunzimea lor.

Biblioteca e locul unde trăiești ficțiune, dar unde cunoști persoane apropiate ție la nivel intelectual."

(Diana Pop, profesoară de limba și literatura română, Liceul de Artă „Aurel Pop” Satu-Mare, cititoare fidelă și pasionată a Bibliotecii Județene, după cum ea însăși afirmă)

Trecătoare prin Baia Mare și mare iubitoare de cărți, am pășit curioasă pragul Bibliotecii Județene și am rămas uimită de comorile găsite aici, minunății nevăzute în alte locuri ale țării. Pentru a sărbători întâlnirea mea cu această frumoasă lume, am compus o poezie:

*Mi-ai transpus emoțiile-n cuvinte, iubita mea carte,
Ajutându-mă să trec peste momente grele și cuvinte deșarte,
M-ai condus în lumea ta magică, plină de iubire,*

...și-ncă mulți vor trece

Scoțându-mă dintr-o lume sumbră, plină de-amăgire.

*Și-am pășit într-o lume în care cuvintele domnesc,
Meleaguri nesfârșite pline de basme și povești,
Am pășit în lumea ta, și acolo vreau să cresc,
Căci tu mi-ai arătat ce-nseamnă cu adevărat să iubești!*

*Am decupat din tine o mică parte plină de soare,
Lipind-o în sufletul meu, la loc de cinste,
Căci de la tine am învățat că dragostea nu moare,
Și-aș vrea să-ți mulțumesc prin aceste sincere cuvinte.*

(Rebeca Cernamorencu, elevă în clasa a VI-a, Ploiești)

Într-o zi plictisitoare de vară m-am decis să merg la bibliotecă. Intrând în bibliotecă, parcă totul era diferit și magic. Parcă o ploaie de magie ar fi căzut peste bibliotecă. Totul era ca într-o poveste...

Plimbându-mă liniștită printre rafturi, dintr-o dată cade o carte de pe raft. Acea carte avea un titlu interesant: „Povestea fără sfârșit”. Parcă acea carte avea ceva special și voia să ajungă în mâinile mele. M-am așezat la masă să lecturez cartea, iar când să o deschid, cartea se mișca singură și s-a deschis la o pagină care avea desenată o ușă magică. Dintr-o dată se deschise ușa și o mână mă trăgea în acea carte... M-am trezit lângă o ușă mititică, eram într-o pădurice magică, plină de flori și fluturi multicolori. Era totul ca într-o poveste, chiar și soarele era atât de strălucitor, încât părea a fi un glob plin cu fluturi sclipitori. Păsărelele din pădurice cântau minunat, ca o privighetoare. Mergând tot înainte, mi-au ieșit în cale niște pitici care mai de care mai frumoși. M-au întrebat ce caut în această pădure și cum mă numesc... Le-am răspuns cu multă bucurie la toate întrebările. Ne-am împrietenit și am plecat

Sunt ani la mijloc...

spre castelul din capătul pădurii. Trecând prin pădure, toate animalele și toți copacii vorbeau și mă salutau, iar un iepuraș mititel mi-a strâns floricele colorate în mii de culori. Ajunși la castel, erau mult mai mulți pitici printre care și ai Albei ca Zăpada. În castel se afla o imensă bibliotecă cu cărți magice. Din acele cărți ieșeau toate personajele pe rând. În centrul bibliotecii era o carte uriașă cu titlul «Povestea fără sfârșit», identică cu cea care mi-a căzut în mână la bibliotecă. Apropiindu-mă de acea carte, observam cum pe fiecare pagină era vorba despre alte povești ne-terminale, de aceea se numea «Povestea fără sfârșit». Dintr-o altă încăpere, apare un copil mai mare decât mine, de pe lumea mea. Mă speriasem crezând că e un personaj rău care voia să mă omoare, dar acel copil era foarte prietenos și inofensiv. M-a întrebat cum am ajuns în această Lume Fantastică. După ce i-am povestit cum ajunsese aici, îmi spuse că și el ajunsese tot așa... și că nu a găsit niciodată cheia pentru ieșirea din această Lume a Cărților. După ce mi-a povestit toate acestea, mi-am dat seama că sunt prizonieră în Lumea Cărților. Pare un gând înfricoșător, dar, cui îi plac cărțile i se pare o binecuvântare. Lumea Cărților este o lume frumoasă, în care poți să evadezi ori de câte ori vrei. Stând câteva zile în Lumea Cărților, am început să citesc și nici nu mi-am dat seama ce repede a trecut timpul. Din acea zi, am descoperit o lume fantastică - a cărților. Priveam cuprinsul multor cărți. Erau povești care te rugau să le citești, iar eu nu mă puteam abține să nu le citesc. Căutând cărți printre rafturile bibliotecii fermecate, am găsit o carte cu titlul „Misterul Lumii Fermecate”. Începusem să o citesc, și citind, am găsit un fragment despre cheie. Era cheia spre ieșirea din Lumea Cărților... Am plecat repede după Tom - copilul din lumea mea -, să-i arăt fragmentul despre cheia pierdută. Am găsit

...și-ncă mulți vor trece

și o hartă. Am plecat împreună după cheie. Am străbătut drum lung, dar priveliștea era minunată. Am ajuns la capătul drumului de pe hartă și nici urmă de cheie... Tom s-a apucat să sape. Dintr-o dată s-a lovit de un cufăr strălucitor, care parcă nici nu era acoperit de pământ. Am deschis cufărul fermecat și am găsit cheia... dar cum puteam deschide ușa aceea mititică cu o cheie așa de mare?... Ne-am întrebat noi... Precis există o altă ușă, un alt portal spre lumea noastră... Ne-am întors la castelul unde era biblioteca magică. Le-am povestit personajelor despre cheie și despre ușă, iar un pitic - Mâncăciosul - și-a adus aminte că în timp ce își căuta mâncarea a văzut o ușă mare, potrivită pentru cheia găsită. Mâncăciosul ne-a arătat ușa, dar înainte de a o fi deschis, ne-am luat rămas bun de la toate personajele și le-am promis că o să ne întoarcem cât mai curând... Tom și-a luat și el rămas bun de la ei...

Deschizând ușa, ne-am trezit tot așa, cu cărțile pe masă, citind... parcă nici nu a trecut timpul... Biblioteca revenise la normal, iar eu și Tom ne-am dus fiecare acasă, la părinți... Mă bucur că l-am ajutat pe Tom să revină în lumea lui, chiar dacă îi plac cărțile... s-a bucurat că își poate revedea părinții și prietenii, chiar dacă el a fost plecat doi ani.

Lunile au trecut, iar noi ne-am întors la școală. Vacanța aceasta a fost pentru mine cea mai frumoasă, pentru că descoperisem ceva nou: Lumea Cărților.

(Timea Szabo, elevă în clasa a VIII-a, Școala cu clasele I-VIII Băiuț)

Pentru mine e un mare privilegiu să fiu băimăreancă mai ales datorită Bibliotecii Județene. Este un spațiu cu care mă mândresc enorm, oriunde mă duc, în țară sau în

Sunt ani la mijloc...

străinătate, mă laud cu această comoară la care pot poposi oricând simt nevoia evadării din cotidian sau când mă chinuie teribila sete de cunoaștere. Te iubesc, bibliotecă dragă!

(Cristina Chende, licențiată în Litere, Baia Mare)

Din păcate timpul nu prea îmi permite să trec pe cât de des mi-aș dori pe la Biblioteca Județeană. Dar când vin aici plec cu un teanc de cărți, știind că acestea îmi vor satisface plăcerea de a citi, pentru o perioadă. Incredibil cât de mult s-a dezvoltat acest loc într-un timp atât de scurt. Oamenii de aici sunt extraordinari, atât angajații cât și vizitatorii. Toți te ispitesc parcă să vii să iei o carte, să stai să meditezi în liniștea plăcută a zilei. Atmosfera aici e deosebită, de înaltă cultură și clasă.

(Sergiu Pop, cititor)

Biblioteca este locul în care mă formez zi de zi ca om. Atât timp cât ea va exista în acest oraș, am încredere în viitorul meu.

(Alexandra Dinu, elevă în clasa a XI-a, Colegiul Economic „Nicolae Titulescu” Baia Mare)

*La mulți ani,
dr. Teodor Ardelean!*

*M*aramureșul are multe și întemeiate motive de mândrie, care i-au asigurat, de-a lungul timpului, renumele și un loc aparte în inimile tuturor. Depozitar al unor fabuloase tradiții, el reușește să nu rămână captiv în trecut. Fiecare nouă generație, după vremuri și puteri, a adăugat câte ceva la zestrea lui, consfințind vocația de ctitori a locuitorilor acestor meleaguri, născuți aici sau luați în stăpânire iremediabil de spiritul Maramureșului.

Între ctitoriile ultimilor ani, demonstrând că omul sfințește locul, stă Biblioteca Județeană „Petre Duflu” Baia Mare, instituție emblematică a județului nostru. Edificiul material, funcțional și elegant, care plasează biblioteca noastră între cele mai mari și mai moderne din această parte de lume, dar și edificiul spiritual, fac din bibliotecă un nucleu al mișcării culturale locale și un centru de interes pentru comunitate, au asigurat Bibliotecii Județene „Petre Duflu” un loc ferm conturat în conștiința maramureșenilor.

Sunt ani la mijloc...

„... noi, angajații acestei instituții vrem să-i mulțumim pentru sentimentul de încredere și siguranță pe care îl avem știindu-l acolo, la datorie”

Poate părea ciudat să vorbești despre o bibliotecă atunci când vrei să omagiezi o persoană cu ocazia zilei sale de naștere. Dar nu este deloc așa, pentru că existența și realizările remarcabile ale acestei instituții sunt legate în mod indisolubil de numele dr. Teodor Ardelean, care și-a adus o contribuție decisivă la impunerea instituției în conștiința publică locală, națională și internațională, astăzi, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” fiind un nume cunoscut pe toate meridianele lumii, acolo unde au ajuns cărțile - mesageri ai dragostei frățești pentru românii de pretutindeni și revista *Familia română*, al cărei redactor-șef este.

El a pus piatra de temelie a noului edificiu, sub managementul lui am făcut pașii de la un sediu impropriu în care eram tolerați, la sediul remarcabil de astăzi, de la o solidă bibliotecă tradițională de provincie, la o bibliotecă ultramodernă, informatizată, cu dotări tehnice de excepție și servicii diversificate pe măsură, de la achiziții de carte aproape nule, în anii premergători venirii sale la cârma instituției, la achiziții cât ale tuturor bibliotecilor din Transilvania la un loc, spre beneficiul comunității maramureșene. Și dacă azi, toată lumea în Baia Mare poate să te îndrume spre Biblioteca Județeană, și dacă tot al doilea locuitor al orașului îi trece pragul, iar ambițiile noastre nu se

...și-ncă mulți vor trece

opresc aici, biblioteca furnizând servicii de la Ludotecă, până la Centrul de zi pentru vârstnici, și dacă Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” este un brand pentru Maramureș, cu siguranță că viziunii sale manageriale de excepție i se datorează toate acestea.

Realizările de până acum ale dr. Teodor Ardelean sunt mai numeroase și mai însemnate decât cele legate de funcția de director al bibliotecii, ele sunt binecunoscute tuturor, dar noi, angajații acestei instituții vrem să-i mulțumim pentru sentimentul de încredere și siguranță pe care îl avem știindu-l acolo, la datorie și să-l asigurăm de întregul nostru sprijin în menținerea Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” între bibliotecile de elită, acolo unde activitatea ultimilor zece ani a plasat-o.

Se spune că viața unui om este împlinită atunci când crește un copil, sădește un pom și construiește o casă. Făurirea de biblioteci, case pentru sufletul românesc, pentru creșterea de noi generații în spiritul valorilor perene, rădăcini pentru pomul cunoașterii, nu poate fi decât un superb corolar al acestor împliniri.

Vă felicităm, domnule dr. Teodor Ardelean, vă dorim viață lungă cu sănătate, bucurii și împliniri, cu realizări pe măsura proiectelor neodihnei creatoare care vă caracterizează, în numele nostru, al angajaților Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, dar și în numele concetățenilor noștri care trec zilnic pragul bibliotecii pentru informare, instruire și petrecerea plăcută a timpului liber, al celor care au vernisat expoziții, au lansat cărți, al celor cărora li s-au editat cărți, al celor care au găsit sprijin și îndrumare în activitatea lor, al tuturor bibliotecarilor din sistemul bibliotecilor publice din județul Maramureș, al comunităților româ-

Sunt ani la mijloc...

nești din cununa de aur a României, al cititorilor de peste mări și țări, care țin în mâini carte românească prin programele pe care le-ați inițiat. Suntem mulți, foarte mulți, și toți vă înconjurăm cu gândurile noastre bune și cele mai calde sentimente.

LA MULȚI ANI!

COLECTIVUL BIBLIOTECII JUDEȚENE
«PETRE DULFU» BAIIA MARE

...și-ncă mulți vor trece

*Consătean
cu
antichitatea
daco-romană.
Teodor
Ardelean*

BIOGRAFIE MAGICĂ

Teodor Ardelean – profesor de filosofie, doctor în litere, senator în Senatul României (16 octombrie 1992 - 22 noiembrie 1996), vicepreședinte al Consiliului Județean Maramureș (1 iunie 1992 - 16 octombrie 1996), consilier județean în Consiliul Județean Maramureș (2000-2004, 2008-prezent), deputat în Adunarea Eparhială – Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare.

*I*nceputul a fost în poala Munților Meseș, pe limesul de nord-vest al vechii Dacii (stat nescla-

Sunt ani la mijloc...

vagist, cu alt cuvânt, idealist), peste care au venit romanii pragmatici. Târzia *respublica municipii Septimii Porolissensium* a devenit, în timp, Moigrad – Moigrad-Proilissum din Sălaj, sat aparținător de comuna Mirșid. Loc care predispune la meditație, la „spionarea” vecinilor din urmă cu milenii, la deducții și concluzii interogative ori sigure. Plăsmuire, observație, analiză, reprezentare: filosofie.

Nativul venit pe lume aici și sub bunele auspicii ale zodiei gândirii va sta o viață pe limesul dintre real și metafizic.

1951 (an stăpânit de înțeleptul dar prea puțin norocosul Saturn), în punctul zodiei Gemeni (a lui Mercur, patron al inteligenței, al promptitudinii, al puterii de adaptare), anume 14 iunie, joi (ziua impozantului, generosului, gentilului Jupiter). Nu știm ora, prin urmare, nu avem ce face cu efemeridele! Ne vom limita la un crochiu horoscopic. Oricum, avem elementele-cheie: Elevul (Mercur), Profesorul (Jupiter), Filosoful (Saturn).

Pornind de la biografia „profană”, se poate vedea punctual, în real, că Teodor Ardelean este mereu UN ELEV și nu unul oarecare. Cu note demne de mintea pe care o dă Mercur și în calitate de cap de promoție a terminat în 1970 Liceul de cultură generală din Jibou. Student eminent a fost în continuare la secția Filosofie a Facultății de Istorie-Filosofie de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și se dorea reținerea lui ca asistent universitar la una din catedrele facultății. Apoi a ucenicit în redacția ziarului „Năzuința” din Zalău (1972-1974). Cu rapiditatea lui Mercur, a făcut o revoluție și în jurul meseriei de emailator, pe care, desigur, mai înainte de

...și-ncă mulți vor trece

toate, a trebuit s-o învețe (1974-1977 - emailator la Întreprinderea de Conducători Electrici Emailați Zalău). Pentru că în anii regimului comunist nu a existat forma de învățământ postuniversitar de masterat, a urmat studiile masterale după vârsta de 50 de ani (2005-2006) - *Managementul administrației publice și statutul funcționarului public*, la Facultatea de Drept a Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, Filiala Baia Mare - și „elevul” nu s-a oprit la acest stadiu: a parcurs și cursurile doctorale, finalizate în 2008 prin obținerea titlului de doctor în litere, cu teza *Limba română și cultivarea ei în preocupările Astei* (coordonator științific: prof. univ. dr. Gheorghe Pop - Universitatea de Nord Baia Mare, Facultatea de Litere). Finalizate cele doctorale, nu și studiul, în general. Pentru că actualmente este cercetător științific gradul III la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare.

Dar elevul este dublat, la Teodor Ardelean, de UN PROFESOR de vocație, calitate pe care i-o împrumută Jupiter. Ca șef de promoție în școală și ca student excepțional, indirect, constituindu-se într-un model, a dat clase colegilor lui. Și poate că i-a și meditat, pe unii, măcar prin pauze (nu știm), poate că (destul de sigur) i-a lăsat să copieze teme de casă, lucrări de teză, de extemporal, de seminar, poate că le-a și „suflat” când, nu tocmai pregătiți, erau examinați la ore. După raidul (cam excentric...) de la Întreprinderea de Conducători Electrici Emailați (dar și acolo va fi fost exemplu, după cum îl cunoaștem și după cum indică horoscopul), a fost profesor în înțelesul propriu al cuvântului, lucru de care, de altfel, trebuie să vorbim și în timp prezent. În perioada 1977-1979, a fost bibliotecar (profesor de lectură), pro-

Sunt ani la mijloc...

fesor suplinitor, director educativ la Grupul Școlar al Ministerului Industriei Ușoare Baia Mare. Între anii 1979-1985, a fost instructor al Clubului studențesc de la Institutul de Învățământ Superior Baia Mare, apoi (1985-1988) instructor cultural la Consiliul Județean al Sindicatelor, iar în 1988-1990 - instructor cultural la Comitetul de Cultură și Educație Socialistă a Județului Maramureș. Scurt timp (1990-1992), este director al Bibliotecii Județene Maramureș, la care va reveni peste câțiva ani, definitiv. În 1998-1999 este Decan al Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad, Filiala Baia Mare, iar în anii 1996-2001 este director de strategie la S.C. Izoterom S.R.L. Baia Mare. Din anul 2001, este din nou director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, unde, bineînțeles, are și o activitate de îndrumare. Un profesor.

Fundalul a toate îl face nuanța de ansamblu a anului saturnian al nașterii. Culoarea de plumb a meditației. Particularitatea materiei cenușii. Teodor Ardelean este UN FILOSOF. Nu atât pentru că prima lui pregătire superioară este filosofia, ci mai ales pentru că dă atenție oricărui lucru și merge până unde poate da și soluția. Se gândește la românii din afara granițelor Țării, care, fără lectură în limba maternă, riscă să-și piardă, în două-trei generații, identitatea de români, și le duce cărți, și le înființează biblioteci, și le editează o revistă de cultură. Profesorul de filosofie dă sugestii de remediere și dacă, din vina constructorului, apa se adună pe balcoanele bibliotecii sau picură din tavan. Guvernării impun (în mod curent) reduceri de personal. Directorul vine și zice: „Nu mai pot dormi. Toată noaptea mă gândesc cum să fac.” Și..., filosofic, de când e la conducere, nimeni n-a

...și-ncă mulți vor trece

trebuie să plece din instituție altfel decât prin pensionare sau din propria dorință. Face și politică – un fel de filosofie practică (și are simț pragmatic) pentru că trebuie o lege bună pentru biblioteci și pentru că trebuie bani pentru biblioteci. În preajma alegerilor locale dintr-un an, taximetriștii ziceau: „Votăm Tedi”, pentru că „Tedi” va repara drumurile care duc la Bibliotecă, iar în Baia Mare toate străzile duc la Bibliotecă.

Și unde-i meritul, dacă toate astea vin de la Mercur, de la Jupiter, de la Saturn...? Păi meritul stă în direcția pe care a ales-o. Că Mercur e și protectorul hoților, Jupiter cedează ușor lenei, e și ipocrit, suferă și de suficiență, Saturn vântură pesimism și abandon.

Libertatea omului e de la Dumnezeu. Și ceasul planetelor de El e pornit. Astfel încât totul să poată duce spre merit. Care, când zici Teodor Ardelean, apare în naos de lectură, hambare de cărți, flux neîntrerupt de informare. Ceva dacic și roman la un loc. Un român.

Cuvânt de încheiere

Acest mic volum, supliment, de fapt, al revistei „Bibliotheca septentrionalis”, a trecut, de la ideea de a fi, prin pericolul de a nu fi. Dar auzindu-se aceasta, s-a pornit către noi galop de Pegași și a început să se așeze filă peste filă, cu rânduri scrise cu penițele muiate direct în Hippocrene. Valoarea intervenției lor nu are de-a face cu numărul (*non numero, sed pondere*).

Vă mulțumim, Preasfințite Părinte Iustin,

Vă mulțumim, Pegași numiți Mugur Voloș, Echim Vancea, Al. Florin Țene, Nicolae Teremtuș, Timea Szabo, Cristina Surduc, Pavel Suian, pr. Nicolae Stoia, Nicolae Scheianu, Nicolae Sabău, Dumitru Rus, George Roca, Florian Roatiș, Cristian Popovici, Doina Popa, Sergiu Pop, Elisabeta Pop, Diana Pop, Andreea Pop, Mihaela Pițiș, Carmen Neacșu, Gheorghe Moldovan, Nicoară Mihali, Ioana Lucăcel, Iuliana Komornyik, Valer Hossu, Săluc Horvat, Dragoș Hojda, Andrea Gyurko, Stelian Gomboș, Vasile Giurgi, Ilie Gherheș, Romulus Fica, Ioana Dragotă, Alexandra Dinu, Mircea Crișan, Constantin Corniță, Gavril Ciuban, Cătălin Cherecheș, Cristina

...și-ncă mulți vor trece

Chende, Rebeca Cernamorencu, Florica Bud, Ion M. Botoș, Daniela Cecilia Bogdan, Vasile Baci, Amelia Baci,

Mulțumim, Firuța Șomcutean, pentru eleganța ruptă din propria eleganță și dăruită acestor pagini,

Mulțumim pentru complicitate, pr. dr. Cristian Ștefan, Liana Pop, Daniela Pop, Alina Lemnean, Radu Horvat, Maria Gârbe, Dorina Cadar, Lavinia Horațiu Ardelean.

***MULȚI ȘI BUNI ANI,
Domnule Director!***

Cuprins

Spune-mi ce citești...

Dr. Teodor ARDELEAN 3

Dr. Teodor Ardelean - ctitor de instituții culturale românești

† *Iustin HODEA SIGHETEANUL Arhiereu-Vicar
al Maramureșului și Sătmarului* 5

***

Cătălin CHERECHEȘ 9

Sanctuar

Prof. Vasile BACIU 11

Teodor Ardelean - viață și mit

Daniela Cecilia BOGDAN 13

Gânduri frățești din România Mică

Ion M. BOTOȘ 15

La aniversare - Teodor Ardelean

Florica BUD 17

<i>Cuvinte de recunoștință</i>	
Gavril CIUBAN	19
<i>„Omul cric”</i>	
Mircea CRIȘAN	21
<i>Centrul cultural din centrul Băii Mari</i>	
Romulus FICA	24
<i>Dr. Teodor Ardelean – un OM bun și în vis dacă de aici începe o întemeiere</i>	
Lector univ. Dr. Ilie GHERHEȘ	27
<i>La Mulți și Fericiți Ani, Mult Stimate Doamnă Profesor și Director Teodor Ardelean!</i>	
Stelian GOMBOȘ	30
<i>Teodor Ardelean - Moment aniversar</i>	
Săluc HORVAT	34
<i>Un condei pierdut pentru Zalău</i>	
Valeriu HOSSU	40
<i>Biblioteca inimilor noastre...</i>	
Iuliana KOMORNYIK	43
<i>Maramureșul înainte de toate și întâi în toate</i>	
Ioana LUCĂCEL	49
<i>Îl invidiez pe Tedy Ardelean?! sau Un enciclopedist din parfumul iluminismului</i>	
Nicoară MIHALI	51
<i>Teodor Ardelean - la ceas aniversar !</i>	
Prof. Gh. MOLDOVAN	54

Aniversare	
Carmen NEACȘU	57
Destinul de viață lungă	
Adrian POP	60
Teodor Ardelean - Om al valorii și curajului	
Doina POPA	64
La aniversarea unui prieten...	
Florian ROATIȘ	66
Teodor Ardelean, un om de omenie la ceas aniversar	
George ROCA	70
Cresc rădăcini	
Dumitru RUS	74
Un om pentru sufletele și cultura românilor	
Nicolae SABĂU	75
Cine nu știe cine e Teodor Ardelean?	
Nicolae SCHEIANU	77
Omul-biblioteca	
Preot Nicolae STOIA	80
Teodor Ardelean - 60	
Dr. Pavel SUIAN	86
Prietenul cărților	
Nicolae TEREMTUȘ	101
Mișcarea secretă a cărților pe raftul din Bibliotecă și iubitorul lor, Teodor Ardelean	
Al. Florin ȚENE	103

Un Domn al Cărții	
Echim VANCEA	107
„Omul sfințește locul”	
Mugur VOLOȘ	109
Despre bibliotecă, cu dragoste...	
Iuliana KOMORNYIK	112
La mulți ani, dr. Teodor Ardelean!	
COLECTIVUL BIBLIOTECII JUDEȚENE «PETRE DULFU» BAIA MAR	122
Consătean cu antichitatea daco-romană.	
Teodor Ardelean	126
Cuvânt de încheiere	131

- **16.10.1992-22.11.1996** – Senator, Senatul României București, ales în județul Maramureș în circumscripția electorală nr. 25, pe listele PUNR (Vicepreședinte al Comisiei de Politică Externă din Senatul României – o sesiune; Vicepreședinte al Senatului României – o sesiune; Președinte al Comisiei de Privatizare din cadrul Senatului României – 6 sesiuni)
- **1998-1999** – Decan al Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad, Filiala Baia Mare
- **1996-2001** – Director pentru strategii la S.C. Izoterom SRL Baia Mare
- **2000-2004** – Consilier în Consiliul Județean Maramureș
- **2001-prezent** – Director, Cercetător științific gradul III la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, fosta Biblioteca Județeană Maramureș
- **2005-2006** – Studii Masterale – Managementul administrației publice și statutul funcționarului public, în cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” Arad, Filiala Baia Mare, Facultatea de Drept
- **2008** – Doctor în litere cu teza *Limba Română și Cultivarea ei în preocupările Astei* (coordonator științific: prof. univ. dr. Gheorghe Pop, Universitatea de Nord Baia Mare, Facultatea de Litere)
- **2008-prezent** – Consilier în Consiliul Județean Maramureș (PNL)
- **Familia:**
Soția: Silvia Ardelean
Copiii: Horațiu Laviniu Ardelean (n.: 1977)
Raluca Dana Ardelean, căsătorită Donciu (n.: 1981)
Nepotul: Alexandru Daniel (Alex) Donciu (n.: 2010)
- **Religia:** ortodoxă
- **Naționalitatea:** română
- **Profesiunea:** profesor

ISBN 978-973-1748-15-3